

The Project Gutenberg eBook of Runola, by C. A. Gottlund

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Runola

Author: C. A. Gottlund

Release date: February 1, 2016 [EBook #51098]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK RUNOLA ***

E-text prepared by Jari Koivisto

RUNOLA

af

C. A. GOTTLUND

J. Simelii Enka, Helsingfors, 1840.

Till lugnets hem och fridens byar
Går diktens skepp från *Vandas* strand;
Bland ljusa moln och mörka skyar
Syns *Sångens* Ö och *Sagans* Land.

Imprimatur: J. M. af Tengström.

Den studerande
UNGDOMEN
vid Kejsrerliga Alexanders-Universitet
i Helsingfors.
vänskapsfullt
af
Författaren.

Få nationer torde för det närvarande hafva, och få torde hafva haft, så många egentliga folkskalder som den Finska; och likväl sakna Finnarne hvad så många andra folkslag deremot äga, ett *Sagans land*

för sina Skalder, en *Sångens Ö*, ett *Guda-hem*, om ock skapadt i inbillningen och sången. Att till någon del afhjelpa denna brist, har varit ursprungliga ändamålet med denna skrift.

Om denna brist i den Finska Sångare-verlden än möjligen skulle kunna förklaras derigenom, att Poesi och Skaldekunst var nationens allmänna egendomlighet, så dessa egenskaper mera voro att anses såsom en hos folket medfödd natur, än fullkommande genom konst; och att följaktligen Skalderna, i detta fall, mera voro naturens barn än konstens, så skulle kanske derigenom till någon del kunna förklaras, hvarföre hos Finnarne saknas detta diktens land, såsom en skapelse af fantasin, i ersättning för den verkliga sällhet Skalderna fåfängt söka här på jorden; eller, med andra ord — så var måhända, på grund häraf, hela landet sjelft — detta *Sagens och Sångens land*.

Men äfven om en sådan förklaring möjligen skulle kunna antagas, så qvarstå likväl så många andra luckor och brister i den Finska myten och dikten, att man icke annorlunda torde kunna förklara detta, än derigenom: att Finnarne troligen fordom måtte hafva haft några föreställningar och begrepp, analoga med Grekernas och Romarenes om de *Elyseiska fälten*, Skandinavernas om *Valhalla*, Judarnes om *Paradiset*, o.s.v. ehuru dessa, under tidens längd, småningom förbleknat, och slutligen, med införandet af den Kristna Religionen — äfven till deras minsta spår försvunnit. Att numera, genom konst, vilja ersätta och söka såsom en Finsk folk-myt insinuera hvad sjelfva naturen af nationens legender redan saknar, eller hvad tiden hos oss redan till sista skärfven utplånat, kan blott under vissa villkor låta tänka sig. Att i likhet med Grekernas *Olympus*, *Pindus* eller *Parnassus*, i detta fall vilja lokalisera, eller idealisera, något ställe eller något berg inom landet[1] såsom Skaldernas helgade hem, kan numera icke gerna låta göra sig, likaså litet som i allmänhet att i detta afseende framkomma med en paramyt, emedan fiktionen, om den skall få naturen af myt, måste grunda sig på sjelfva traditionen, eller stödja sig på en annan sanning än den som blott finnes i dikten. Blott under ett villkor skulle jag likväl anse detta försök icke endast vara verkställbart och möjligt, utan äfven på sätt och vis lämpligt och ganska naturligt; och detta villkor har jag här sökt begagna.

Ehuru visserligen drömmarnes magi, i sig sjelf, är den friaste af alla fantasier, utan all inskränkning med afseende å tid och rum, är den likväl till sin natur bunden vid en viss verklighet, och ligger oss icke omedelbart gifven i den fria viljans disposition. De (drömmarne) måste nemligen stödja sig på en viss natur-nödvändighet, hvilken ligger lika mycket *utom* oss som *inom* oss, eller på en viss fysisk verklighet, ehuru denna verklighet, liksom skuggan, är till sin natur en fantom, en chimera, ett magiskt gyckel, hvarigenom de försätta oss i den närmaste beröring med sjelfva ande-verlden.

Såvida nu ingen kan tadla mig för det jag drömmer, icke heller, i thy fall, såsom sanning bestrida verkligheten af hvad jag sett i drömmen, så hoppas jag ock att en beskrifning på Runola, betraktad endast som en dröm, skall, såsom sådan, undgå all anmärkning, och blott för framställningen, eller omtalandet deraf, måste jag här hafva att svara. Eller med andra ord: om än det skulle anses otillbörligt, att vilja dikta om Gubben Väinämöinen annat, än hvad de gamla Runorna om honom veta att förtälja,[2] så måste det likväl vara en hvar lofligt, att åtminstone få drömma om honom; ock — annat har jag ju icke gjort; helst dikten, framställd under formen af dröm, aldrig gör anspråk, hvarken på historisk sanning å ena sidan, eller på artistisk förtjenst å den andra.[3]

Då nu den Finska Runan eller skaldekunsten, egentligen att tala, sällan och aldrig tillegnat sig den högre ståndpunkt som erbjuder sig i allusionen på en *annan värld*, på ett *tillkommande lif* efter detta, i tanken på en *himmelsk lycksalighet*, m.m. har hon i detta afseende sällan kunnat höja sig ifrån jorden, och ikläda sig någon högre karakter än den sjelfva naturen och språket anvist henne. Så länge Väinämöinen, såsom sjelf endast ett jordens skötebarn, förenade i sin person den högsta fullkomlighet för den Finska sången, så länge kunde icke heller denna hans sångarestämman blifva den rena, himlaburna; ty för att verkligen kunna finna något högt och fullkomligt på jorden, måste man tänka sig, eller måste det äfven finnas, något analogt högre i himlen, eller utom jorden. Det är detta jag här vågat konstituera. Jag har nemligen vågat ställa Väinämöinen under en annan högre sångaremakt, under den allt omfattande Finska Sängen och Skaldekunsten, personifierad och idealiserad i Runamöinen person. Väinämöinen är sjelf, till sin karakter, ännu för mycket enskild, och spelar i det hela en alltför underordnad roll, för att kunna uppträda och representera den högsta fullkomlighet af all Finsk skaldekunst. Jag har trott det dessutom vara nödvändigt, att Väinämöinen icke blott skulle jemföras med dem som i sång och stränga-spel voro inunder honom (emedan detta vore att nedsätta honom); utan äfven med dem som voro honom öfverlägsnare (hvilket vore att upphöja honom). Han har ju dessutom, i den mytiska Runan, mer än en gång varit i förlägenhet både på ord och råd; och äfven sjelf, i detta fall, någon gång erkänt bland andra en viss *Anders Vipuin* för sin mästare. Men vare det härmed huru som helst, så hade en *Orpheus* aldrig uppstått på jorden, om det icke funnes en *Apollo* i himlen; och må *Väinämöinen*, af Finska Skalder, fritt vara den största på jorden, icke blott på sin tid — utan äfven på vår; men hvad *Runamöinen* är i himlen blir han ändock aldrig, såvida det hela alltid, äfven i detta afseende, måste vara större än hvar och en af sina delar.

I den Finska mytiska Runan förekomma visserligen ofta, ock nästan ständigt, allegorier och

personifikationer, om just ej alltid af de högsta ideer och begrepp, så dock af öfversinliga och andeliga föreställningar; de sednare vanligtvis endast till ordet och namnet antydde, oftast blott uttryckte genom tillägget af stafvelsen *tar*. Sällan och aldrig får man der se dessa personer i detalj nogare och närmare beskrifne. Teckningen af dem, är endast en vink ett utkast, utan delineation och fulländning. Derföre kunna icke heller dessa i den mytiska Runan förekommande namn och personer hlifva föremål för skön konst, eller framställas till konsternas behandling, emedan Skalderna lemnat dem så till sägandes nakne ej blott på beklädning och omgifning, utan äfven på attributer och sinnebilder. Det vill dock synas som oss gjordes behof af något mera fulländadt äfven i denna del, i synnerhet om en inhemska litteratur någonsin hos oss skall komma i flor; ty om vi Finnar någongång t.ex. skulle vilja genom målningar, medaljer, transparanger, plastiska arbeten, eller arbeten i basrelief, m.m. allegoriskt föreställa lyckan, hoppet, visheten, Finska språket och skaldekonsten etc. etc. personifierade i en mytisk framställning, så måtte vi väl härvid kunna finna och begagna egna bilder och föreställningar, heldre — än låna dem af Romare, Greker, Hinduer eller andra för oss främmande folkslag. Ett försök att småningom åtminstone till någon del undanrödja denna brist, genom öppnandet af en ny bana äfven i denna väg, har varit det andra hufvudändamålet med denna skrift; och endast bristen hos oss af skickligare figur- och historie-tecknare har förorsakat att vi icke här, enligt vår önskan, kunnat låta i stentryck medfölja teckningar af *Onnetar, Toivotar, Tiijotar, Saunatar, Heinätär, Tarjotar, Väinämöinen och Runamöinen*, m.fl. hvilka här omnämnas och till en del beskrivas.

Oaktadt alla de rika skatter de Finska Sånggudinnorna verkligen redan äga i sitt förvar, är likväl bristen ännu i ett afseende ganska stor. Ej blott all vår gamla folkpoesi, utan äfven allt hvad den Finska Sångens fatebur sedermera producerat, består blott i smärre lyriska stycken, äfven om ock dessa någongång skulle behandla ett mytiskt eller historiskt ämne. Någon originel större komposition af vidsträktare omfång har hos oss ännu icke sett dagen, hvilken man skulle kunna tillerkänna namnet af ett fulländadt konststycke. Vi hafva äfven i detta fall vågat försöket, och gripit oss an i afsigt att, så vidt möjligt, söka utvidga sången och skaldekonsten — åtminstone i en om ej mycket dock i en litet större skala än hittills; och detta har varit den tredje hufvudafsigten med denna skrift. Huruvida vi harutinnan lyckats, öfverlemne vi till Läsarn att bedömma.

Hvad slutligen sjelfva den af oss här begagnade *Runometern* beträffar, om hvilken man i sednare tider hört så många fält-rop både *mot* och *med*, så bör man till upplysning och sakkännedom kanske nämna: att Runan är, med afseende å formen, ursprungligen densamma; men att den divergerar något, och förekommer allmänast under tvenne skiljaktiga former, den rent Lyriska och den deklamatoriska eller retoriska; af hvilka den förra sjunges, och den sednare deklameras eller reciteras högt, eller ock frammumlas sakta och otydligt emellan tänderna, hvilket t.ex. sker vid häxerier, signerier och besvärjelser.[4] Skillnaden dem emellan är nog prekär och obestämd, och man kan i allmänhet anse den sednare ursprungligen uppkommen genom en depravation af den förra med afseende å metern, och att den väl i så måtto är mera vitiös, men äger deremot ofta i anseende till språket flere och större förtjenster[5] liksom den ock i allmänhet begagnas mera än den lyriska, ej blott af häxmästare oeh såkallade trollkarlar eller kloke män, utan äfven af alla dem som sakna röst och gehör.

Den *lyriska Runan*, hvilken så vidt möjligt vårdar både aksent och meter, skulle dock med allt detta i längden förefalla tröttsam och enformig, genom sin ständigt utkallande monotona entonighet (hvilket dock mindre märkes vid sjelfva sången, som icke mera vid deklamationen deraf) om icke Skalderna sökt bibringa den, så vidt som möjligt, en skiftande mångfald och omväxling, dels genom begagnande af hyperkatalektiska verser, dels genom korta och aksentlösa stafvelsers förlängande[6] eller aksentuerade (och stundom, tvertom, genom långa stafvelsers förkortande) eller genom en från det dagliga bruket omvänd konstruktions-ordning, medelst en slags egen omkastning af orden.[7] Bland dessa omväxlingar kan äfven räknas den såväl lyriska som deklamatoriska Runans egenskap att, någon gång genom sjelfva allitterationens momentela annihilierande, älska ett angenämt afbrott, eller ett ögonblicks frihet, från dess herrskande lagar.

Den *retoriska Runan*, hvilken vi ofta förut ehuru icke här begagnat, bekymrar sig i allmänhet mindre om den så kallade Runo-metern; men fordrar i det stället så mycket mera ett ovillkorligt och strängt iakttagande att, vid det patetiska uppläsandet deraf, inga missbruk och afsteg emot det rätta uttalet, eller språkets allmänna lagar, måtte äga rum. Liksom af den lyriska Runan, genom för få eller för många sfafvelser i versen, eller genom andra fel emot metern, småningom uppkommer en retorisk, så återfår man äfven lätt af den deklamatoriska Runan en lyrisk, endast genom en liten omkastning af orden, genom ömsom antingen användandet eller uteslutandet af pronominala suffixer, enklitiska partiklar, eller genom begagnande af *epenthesis, diaeresis, syncope, apocope, parogoge* och andra prosodiska figurer. Ja man finner slutligen, att samma Runa ofta förekommer under hvardera formen, och det ej sällan hos en och samma person; så nemligen att om t.ex. en bonde sjunger en Runa, begagnar han den lyriska formen, men deremot den retoriska om han skall uppläsa eller deklamera den; d.v.s. han förändrar på flere ställen verserna i hvardera fallet; i förra fallet, efter hvad sången fordrar — i sednare, efter hvad språket tillkommer. Här af kommer det sig att mången, af missförstånd

och okunnighet om detta sakens förhållande, velat bedömma och bestämma den Retoriska Runan efter alla den lyriskas former, och upphäft sig till domare i en sak den man icke kände.

Emellertid hoppas vi att de som af en slags förkärlek för såkallad qvantitet i Finsk vers (den de ändock sjelfve icke alltid kunna följa) vilja, med uppoffring af aksenten, skrifva sina hexametrar:

"Surkia mies, komiannäkö, naisuros, akkain hempu!"

eller:

"Louhiperään — paetos, jos araksi sä moititahanki,"

icke böra förarga sig, om andre, ehuru mindre svage för de nya skalde-ljuden, likväl någongång, till följd af hvad nyss blifvit nämnt, och med anledning af den såkallade *licentia poetica*, inrymma i Runosången, eller i den lyriska Runan, verser sådane som t.ex.

"Karkoita kivi-karillen"

eller

"Kulki kuin tammi kurikka"

hvilka i språket, såväl som i den retoriska Runan, naturligtvis måste läsas och uttalas helt annorlunda än de sjungas; och hvilka ingalunda här anföras såsom exempel att tjena till efterrättelse, men äro dock stundom användbare, och någon gång, för ombytes skull, till och med omtyckte.

Sluteligen och sist hafva vi trott — att, vid ett tillfälle då icke blott landets förnämsta läroverk begår sin största högtid, genom firandet af sin andra, betydelsefulla, sekular-fest, utan då den Finska parnassen, medelst fem promotioner inom de fyra fakulteterna,[8] på en gång liksom bestormas från alla sidor utaf lärde af alla grader, ja, vi hafva trott det Runotars helgedom icke måtte stå ödslig och tom; att — vid ett tillfälle, då vetenskap och konst, inom alla brancher, hos oss offentligen krönes, hyllas och ärebetygas — den finska Sånggudinnan icke borde lemnas af oss helt och hållet bortglömd, öfvergifven och förgäten. Vål hafva vi icke haft tillfälle att, efter vår önskan, hembära henne ett större och rikare offer; men våga dock hoppas, att hon icke bör misstycka denna lilla gärd, hvilken vi med tacksamhet vilja nedlägga på hennes altare; och då hon och landets skalder icke äga sig något tempel helgadt inom fäderneslandet, hafva vi varit nödsakade att söka det i ett aflägsset fjerran.

Helsingfors den 24:de Juli 1840.

C. A. G.

Runola

I. Sången.

Skalden, missbelåten öfver den ällmänt visade liknöjdheten vid det Finska modersmålet, beklagar sig i detta afseende.

Yksin laulon, yksin soitin
Runoja jo ruostunneita,
Lauluja lakastunneita.
Ei mua Suomi soitattanek,
Omat lapset laulattanek,
Mielytäk nykyiset miehet,
Joita oarteet ajelloopi,
Rahan-voitto raukaisoopi,
Kateus teköö kapeiksi. — — —

Moni vaivainen valittaa, 10
Moni huokaa huoleessansa,
Itkeepi kaiken ikänsä;
Sill' on monta murheellista,

Huolta kaiken karvallista,
Monen-kirjavat kipuhut.
Kuitennik kurjalla kullaik
Joku tuttu turvaksensa,
Joku tover' toivoksensa,
Joka murheet murteloopi,
Huolehet huojenteloopi. 20

Kyyhky hurjakin kujertaa
Korressaan, pesän kokalla;
Siinä suutaan surkutteloo,
Toverinsa toivotteloo,
Tulevaksi tuttavansa,
Yhtyvän ystäväjänsä.
Tuolta turkainen tuloopi,
Mieli kulta kuunteloopi
Siivellä sinertävällä,
Purstolla punertavalla 30
Puoliso purjehteloopi,
Tulla tuikkalehteloopi.
Pesälleen peästyähän
Kultansa kuiskutteloopi,
Sulhonsa suloitteloopi
Leukojen lepyttämällä,
Siivien siroittamalla.
Suuta toisen suikkaamalla.

Miesi mierukka minäpä
Yksin laulan, yksin soitan, 40
Kielellä tällä omallain;
Ei mua kukana kuulek,
Eikä ykskään ystävänä;
Kaikk'on veikot vieraistunna,
Ouvoistut omat sukuini. — — —
— — — — — — — — —

II. Sången.

Inslumrande under dessa sorgliga tankar, vanhelgar han ännu i sömnen allt som hos honom väckt och underhållit känslan och kärleken för den Finska skaldekonsten, då plötsligt — i drömmen — för honom framstår sjelfva den gamle Väinämöinen, talande honom till med tröstande ord.

Niinma kerran keski-yöllä
Surkuttelin mun sukuni,
INulitelinma kuinma nukuin;
Vielä unessain utelin,
Nukuksissain nurahtelin;
Sitä kirvestä kiroilin
Joka karsi kanteletta,
Vesti soiton vempellettä,
Lauvat lauluillen asetti;
Sitä noitin, sitä moitin 10
Joka laitto laulujansa,
Sommitteli sanojansa
Iäksi ilon-teoksi,
Suomalaisten suosioksi.
Manaisin sitä nimeä
Joka teki kielelleni
Sulaksi minunkin suussain,
Kuin ei syntynä syäni
Kovaksi tahi kiveksi;
Kuin ei keänyt kieleheni 20
Kankeaksi, kampelaksi,

Jäntä jousen jäykkeemmäksi.

Säikähtinmä! Miesi seisoi
Eissäin. — Soatanko sanoa?
Ite vanha Väinämöinen,
Parta pitkä, napa paksu,
Hapset harmaat-hallavaiset;
Lakki peässä Laulajalla,
Käessä rukkaiset Runojan;
Hanki vankan hartioilla, 30
Kinos kainalon kokalla,
Nietos kummallaik kupeella;
Kaikk' oil huulet huuhteheessa,
Paijan-kaulus kalkkareissa,
Lunta povessa Lumojan.
Peälle viitta villavainen
Vaski-vyöllä vyötettyinä;
Vyöllä kirveensä kivisen
Kulta kanteil kainalossa
Hopein solkin solmittunna, 40
Kulta-lukolla lukottu.
Tuoll' oil tuohiset jalassa,
Virsut voaksan viisi kuusi,
Tehyt tammen tarpeheista,
Pihlan kuorista kuvotut;
Pantu pajut paulohiksi,
Virnat veännetty vitoiksi.

Sanoi: "poikani poloinen,
Elä sukuisi suruilek,
Elä moitik mahtiaisi! 50
Vielä laulajat Lapissa,
Karjalassa kanteleita,
Savossa runon-sanoja,
Joski joku joukossamme
Pitäis pilkkana puheensa,
Kehnohonna kielellensä,
Halpana runon halumme,
Häpäisööpi tätä häntä;
Josko muuan muukalainen
Omistammekin olisi, 60
Joka sanat sorteloopi,
Veärin kieltä käyttelöopi,
Tuhnelloopi turvallansa,
Märehtiipi tätä meillen,
— Ei sanat sanoihin puutuk,
Kieli kielehen kirouk.

"Vielä kytööpi kipuna
Miehen monen mielehessä,
Vielä liikkuupi lihani
Monen poikoisen povessa, 70
Vielä venyyppi vereni
Suonihissa Suomalaisten;
Kyvi porossa palaapi,
Alle lieskan leimahtaapi."

III. Sängen.

Väinämöinen föreslår Skalden att göra sig sällskap till de odödliges land, för att der, ännu en gång, i dess ursprungliga renhet, få höra det Finska språket, och den Finska lutans klara toner. Emot Norden ställes så deras tåg, der de bestiga öfversta toppen af ett fjäll. Här lössläpper Väinämöinen, genom sin trollkonst, väder och vind; och i en förfärlig orkan sammanstörtar alla luftens rytande stormar, hvilka

han sedan åter gör spake, och sammantjudrar dem alla, genom sin magiska makt, i ett tjockt och digert moln, det han genom kraften af sin sång förmår att först sänka sig ned till fjällets spets, och sedan, efter det Väinämöinen sjelf, jemte dess följeslagare, uppstigtit på sjelfva molnbädden, att åter höja sig — allt efter sångens stigande toner. Så börjades nu den luftiga färden genom rymdens toma regioner upp till sjelfva ljusets höjder.

Siitten sanoopi minullen,
Sekä kielsi että käski,
Puhettaan puhuamasta,
Laulujaan laskettamasta:
"Lähetäänpä kerran käymään
Tuonnek tuonelan takoa,
Kuollon kurjan kankahillen,
Maillen manalan pyhillen,
Voaroillen vanhojen miesten,
Uroin uusillen majailten, 10
Kanteleita kahtomahan,
Vanhoja valittemahan,
Lähe myöteni minun nyt
Lauluja latelemahan,
Suomea suloistamahan,
Kieltämmö kehoittamahan,
Kuuntelohon miten kuuluu;
Kuinka puheet punnitahan
Sanoihin sovitetahan,
Virsihin virutetahan, 20
Laulut laillen laitetahan!"

Läksi moata salvamahan,
Kesällistä kiertämähän,
Talvista tavoittamahan;
Polkeisipa pohjan moahan,
Lapin loajallen salollen.
Tunturihin tultuammo
Nousi vuoren kukkulallen,
Hanken vanhan hartioillen;
Kahtoi itään, kahtoi länteen, 30
Kahtoi koarna-pohjoisehen;
Ihaili sitä ilmoa
Josta valo valkeneepi,
Siunaili sitäik seätä
Josta päivä paisteloopi.

Käen oikeemman ojensi
Itäisiin ilmoihihin,
Käsi vasinen vajuisi
Lumisihin luoteisihin;
Sanoipa sanoa kaksi, 40
Popotti puhetta kolme.
Oikeemman ojettuahan,
Pilvi ilmauntui ijässä;
Vasemman vajottuahan
Näkyi liennet luotehessa;
Pohjoisessa pilven-pystö,
Etelässä saen-sappi.

Ukko vanha Väinämöinen
Vivahutti viisi kertoo
Sormella nimettömällä, 50
Sakarillaan sai sanomat.
Tuosta tuulet tuimentuivat,
Syntyi myrskyt, läksi läiskyt,
Pyry-ilmoja isoja,
Tuli tuulen tuiskamia
Vihurin viskoamia.

Länestäpä lempo nousi,
Pakko poika pohjoisesta;
Nousi meret ja mehätkin.
Nosti moan niinkuin merenkin 60
Rajumahan, riehumahan;
Ijät tulta iskemähän,
Lännet vettä läikkymähän.
Kaikki ilmat ilkiämmät,
Kaikki koaret kauhiammat
Vaelsivat vastatuksin,
Kokoutuivat kaikki yhteen.

Ukko vanha Väinämöinen
Lukeili niitä lumoja,
Sopotti niitä sanoja, 70
Joilla seätä säretähän,
Tuulen kynnet kytkytähän.
Likemmäksi pilvet liittiin,
Liittivät, likentelivät,
Pakahtuivat peällen toisten
Paksuiksi kuin pilven pankko,
Sakeeksi kuin suola-säkki.

Väinämöinen vanha miesi
Hyppäis kyynnä kynnyksellen,
Nousi kuin kana katollen, 80
Niinkuin oksallen orava.
Minä pyöräytin perästä,
Keikahtelin kärpäisennä.
Alkoi laulujaan latella,
Lukea pilven lumoja.
Peästi pilvet pintehestä,
Satamasta sapet kaikki,
Veen-varat vuotamasta,
Hattarat hajoamasta.
Ukko lauloi loilutteli 90
Vanhoja lumo-sanojaan;
Laulo päivän paistamahan.
Laulo pilvet nousemahan.
Pilvet nousi, päivä paisto,
Yhtenään kynnet ylensiin;
Ukko ylös kynnen kanssa
Nousi kuin sumu suella,
Kasteli aurinkon avulla;
Nousi päivän, nousi toisen,
Kohois kohta kolmannenkin 100
Ilmarisen ilmoihihin,
Takoilian taivoihihin,
Ilma-koarihin ikuisiin.

IV. Sängen.

En närmare beskrifning på sjelfva denna deras resa genom etern. Samtal i anledning här af de resande emellan. Väinämöinen underrättar slutligen Skalden att deras väg förde dem tili Runola, till detta diktens land, de Finska skaldernas Olymp.

Ensimmäisen päivän peästä
Näkyi moata, näkyi mannut,
Näkyi mehät ja meretkin.
Toisen päivän peätettyä,
Moa ja moailman malossa
Sinitti niin kuin sinervo,
Hiilui niinkuin hiiren häntä

Rapisevan moan raossa.
Päivän kolmannen perästä
Kaikki varjot vaikenivat 10
Kaikki hoamut hajoisivat,
Hälveni nämät hämärät.
Sinisiksi silmät muuttui,
Korvat kuulemattomiksi,
Aivon autioks ajatus. — — —
Ukko soitti, matka joutu,
Aika kului, tie lyheni.

Yheksättä yötä kului,
Kului päivee kymmenettä,
Nähtiin tuolla taivaan alla 20
Pilkka pikkuinen pimiä
Perhoisenna lentävännä,
Kiiäten tulen-kipuna.
"Väinämöinen veikkaseini
Liekköön ilmassa itikka,
Takiainen taivahassa?"

"Siin' on viitta viskattunna,
Karsikko on kasvattunna
Keski-tieillä taivoisehen;
Josta tuulet tuunetahan, 30
Ajan-kulut arvatahan,
Matkan mutkat muistetahan."

"Niinkö vainen vanha miesi
Jorottelet joutavia,
Lasket vanhoja lorujais!
Väinämöinen veikkoiseni
Onko tuolla tuulen kuikka,
Lemmon lintu lentämässä?
Vai lie ahavan ajaja,
Joka ajaa aurinkoa 40
Valkoisilla varsoillansa,
Säistäväisillä sälöillään?
Turpa tulta tuiskuapi,
Suusta valkia valuupi."

"Siin' on silmä kaikkivallan,
Taivaan napa naulattunna,
Siinä syäinen sykööpi,
Muna moailman makoopi."

"Niinkö vainen vanha miesi
Jorottelet joutavia, 50
Lasket vanhoja satujais,
Lapsen lauseita latelet.
Sano suorilla sanoilla,
Puhuk miesten mieleheksi,
Miehen mieleksi minullen!

"Onko tuolla päivän peitös,
Päivän peitös, kuun kuvaus,
Jolt' on kuummeet syrjät syönyt,
Piru pohjoa pilanna,
Kehittänyt, keännyttänyt, 60
Salpanut savussa saunan,
Riihessä ripustelunna,
Mustaksi muutattelunna?"

"Siin' on Runolan hovia,
Lauluin linna laitettunna
Keski tiellä taivahalla,

Tehty tähtien välillä
Paistamahan, loistamahan
Keskellen lavean luonnon;
Ymmärrystä ylempänä, 70
Alempana aurinkoa,
Väilyypi heijän välillä.

"Siinä oatokset asuuvat,
Mielet miesten miettelöövät
Tapaillessaan taivaan töitä,
Luonnon töitä tutkittaissa.

"Siinä ilmassa isossa
Lainehtii kuin sota-laiva,
Purjehtii kuin hyväik pursi,
Miten somat soittojamme, 80
Sitä-myöten nouseneepi;
Kuten laihat laulujamme,
Sitä-myöten laskeupi."

V. Sången.

Framkomst till Runola. Beskrifning härvid. Väinämöinen lyckas inkomma genom första porten.
Förgården afmålas.

Siitten tuohon tultuamme,
Pesään lauluin peästyämme,
Olipa kuin kuu kehässä,
Päivä suuressa sumussa.
Ympärillen aita pantu,
Lukin verkkona kuvottu,
Seipähitäk seisomahan,
Visoitak vivahtamahan.

Pisteet tehty pistoksista,
Ammuksista aita pantu, 10
Keärmein nimillä nioittu,
Sammakkoin sala-sanoilla.

Noitumus oil aijan peällä
Kiini-kirottu kovasti;
Taikaus monen tapainen
Pantu peällen kaksin kerroin,
Jotta velhot välttäisivät,
Pelkäisivät heikko-päiset,
Kavahtais katehet kaikki.

Kuus oli kujoa tuolla, 20
Portti kunkin kujan suussa;
Pirran kaitehen kapeempi,
Korpi kuusen korkiampi,
Loihtein lumoilla lukottu,
Salpattu Lapin sanoilla.

Väinämöinen vanha miesi
Potkais portin polvellansa,
Päristeli perällänsä;
Eipä lauvat lauvaistunna,
Lukon leuvat luksahtunna, 30
Hajonnut hampaat hatarat.
Väinämöinen vanha miesi
Puristi pukarin suuta
Peukalon pelmuttamalla,
Nuoli-sormen notkelmalla;

Eipä hattarat hajonna,
Eikä väkkärät väjynnä,
Ei peässyt vivut vireistään,
Lauvennut takaiset tankot.

Väinämöinen vanha miesi 40
Hosutteli housujansa,
Heläytti helmojansa,
Sanoipa sanoa kaksi,
Popotti puhetta kolme;
Lumoukset laukesivat,
Portin pielet aukenivat,
Vaipuivat vanhat saranat.
Peästiin Runolan pihahan,
Lauluin kaikkein kartanohon.

Pihat piri-pintanansa 50
Täpö-täynnä tieturia,
Tieturia, taituria,
Kaikellaisia kateita.
Kaikki Karjalan katehet;
Kaikki salvurit Savosta,
Poppa-miehet pohjan moalta
Täsä toistaan koittelivat,
Kiistelivät, kiihkoilivat
Soaha sanoja sakkeita,
Puhon-päitä puuttuvia. 60
Tässä noijat noituksillaan,
Välillänsä velhot väitti,
Pulmutellen puheitansa,
Kaksin kolmin konstiansa.

Yksipä pino pihalla
Pirulaisten pistoksia,
Kaksi kaivoa pihalla
Kateheitten kaivamia,
Kolmet koiroa pihalla
Lappalaisten laitoksia, 70
Neljä neitoa pihalla
Luonnottaren tyttäriä.
"Väinämöinen, Väinämöinen!"
Piijat soitti pillillänsä;
"Väinämöinen, Väinämöinen!"
Koirat haukkui korvillansa.

Väinämöinen väisteli hen
Tästä parvesta pahasta,
Sukelsiinpa sukkelasti
Likemmäksi linnan luokse, 80
Tyköön Runolan hovia.

VI. Sängen.

Ankomst tili den andra porten, der *Toivotar* (Hoppets och Önskningsgarnes gudinna) anträffas. Samtal med henne. Genom Sängens allmakt lyckas det Väinämöinen omsider att äfven öppna denna port. Han emottages innanföre af *Onnetar* (Lyckans gudinna). Samtalar med henne.

Tuolla tuli portti toinen,
Varsin vähäinen veräjä,
Pirun silmee pikkuisampi,
Kieltä kärpän kiehkarampi.
Pihtipuolin piika seisoi,
Makais polvillaan poloinen,

Kyynisillään kynnyksellä;
Käsi käteen liitettynä,
Sormet sormihin sovitut,
Rukoili että runoili. 10

"Mitäs itket piikueini,
Mitäs vaimoinen valitat?
Itketkös sä piikuuttaisi,
Valittanek vaimouttaisi,
Vaikos sulhaistais suruilet,
Kujertelet kullaistaisi?"

"Enkä itke piikuuttaini,
Valittelek vaimouttaini;
Enkä sulhaista suruilek,
Kujertele kullastaini. 20
Ovehen avattuahan,
Veräjän levittyähän,
Soisin pihaan pääseväni,
Kartanoon laskettavani.
Joma outin tuon ikäni,
Elin-aikani kokotin;
Vuosikauvet, vuorokauvet
Olen outtanut ovella
Käyvän toivoini toeksi,
Mieleksi minunkin mieli. 30
Ovi aina aukeneepi,
Toiset tuohon tunkeksehen
Ajaksen väki-pakolla;
Muihen on vuussa vuoro,
Voan ei millonkaan minunpä."

"Kukas olet kultueini,
Kennen kantama katala?
Ootkos kateilta kaheltu,
Syvän-kuussa synnytelty?
Luotu muihen luonnollisten 40
Tavalla, vaiko tavatoin?"

Vastais tyttö *Toivohotar*:
"Olen neito nuorimmainen
Siskoista yhen emoisen,
Yhen vaimon soatuvista.
Meitä eroitti elämät,
Päivät päivihin välitti
Sisär toinen jo sisällen
Lassa piennä laskettunna.
Onnetar on onnellinen, 50
Lyhyt-tukka lykyllinen. — — —"

Tämän kurjan kuoltuahan,
Piikoa puhuttuahan,
Ukko vanha Väinämöinen
Soitti somast kanteletta
Sormilla soluissevilla,
Kynsillä kykenevillä;
Pani paraita sanojaan,
Vanhoja valittuneita,
Vihannaita virren-päitä, 60
Lauluin lauhkeita neniä.
Eipä veräjät venynnä,
Sulkua suurentanunna;
Lauloi lemmon laulamia,
Runon hijen ruikkaamia,
Luonnon kaiken luotumia,
Taivahan takoilemia.

Taivaan valta jo vapisi,
Räyskähtipä ilman räysteet,
Ilman pohjat ponnistuivat, 70
Reunat pohjolan repäysi;
Eipä pielekset pitännä,
Eikä kantanna kamarat;
Oven-paulat aukenivat,
Konstit vanhat vaikenivat.
Mäntiin toisehen pihaani,
Kussa kuullut kuleksivat,
Miehet vainoot vaelsivat,
Urot autuat asuuvat.

Portistapa tultuammo 80
Onnetar ovella seisoi,
Vaimo portin vartianna;
Lykyhytti lykkyämme,
Tervehytti tultuamme.
Tunteissaan tuon Väinämöisen
Piika pikainen kysvypi:
"Mikä mies? Mikä kasakka
Käypi vanhan vartalolla,
Vieretyksin Väinämöisen,
Parissa parahan miehen? 90
Ei ouk tänne lasten tulla,
Eikä poikiin pyrkimistä,
Laskettanek maito-suuta."

Vastais vanha Väinämöinen
"Vesastapa puu viruupi,
Kasvaa tammi taimestakin;
Sikiöstä mun sukuni
Kasvaa soitto-sankaria,
Muitaik runon-muikaria;
Verestä minun venyyppi 100
Kanteleen koputtajojta,
Sarven soman soittajojta.
Orahassa laihon alku,
Pojassa miehen mukaman."
Neito nuori notkistihin
Vastattua Väinämöisen,
Kuultuaan hänen puheensa
Kainohutti kasvojansa,
Punahutti poskeitansa;
Täytyipä tuohon tytyä. 110
Vaikeni sillä sanalla.

Otti oksan onnen puusta,
Lehmuksesta lehvän taitto;
Sillä lahjais Laulajamme,
Mielytti meijät molemmat,
Laittopa sanat talohon,
Ilolaan ihanat postit,
Tulosta tuon Väinämöisen,
Kuljuksista kuullun miehen.

VII. Sängen.

En närmare beskrifning på denna *Onnetar*.

Onnetar oil onnen tyttö,
Lekko-leuka, keno-kaula,
Nenä neittä, peä kähärä;

Hieno helma heinäpäinen,
Hienot helmet helman peällä
Kiiltivät tulen kipuina,
Säistelivät sätehinä.
Peänsä peälle päivä paisto;
Päivä paisto, kuu kuumotti;
Jalkoin alla nurmi nuori 10
Viina-marjana vihotti.

Milloin seiso pilven peällä,
Istui tuulen tutkamella;
Silkki silmihin siottu,
Hursti koottu korvihillen,
Jott' ei tyttö tyrmäytyisi,
Alla voaransa vapisis,
Säikähtäisi seisomasta,
Itkettäis istuttamasta.

Milloin seiso selvin silmin 20
Pyörän peällä pyörävällä;
Rattaalla ratisevalla;
Siinä siivillään sipuupi,
Pysyttelöö kynnet pienet.

Lykyn keikalet on käissä,
Arvat aimot autuahan;
Pijan toisessa pivossa
Kolmi-kantainen apilas,
Kussa nähtiin kantoo neljä,
Viisi, kuusi, vieretyksin. 30

Hämähäkki häjy lintu,
Ilkee siivetöin itikka,
Lankojansa laitteloopi,
Verkkojaan venyttelöopi,
Sormestapa Onnettaren;
Neijon pienistä näpistä
Keränsä kierrättelöopi,
Lykyn lankansa punoopi;
Apiloista peän alotti,
Toinen taivaiseen tavotti; 40
Tuuli korkeiseen kohotti.

Nähtihinpä vielä neijon
Vasemmassa varpahassa
Sormus taikainen tavoiltaan,
Joka loisti loitommallen
Likempänä liikkueessa;
Joka kiilti kirkkaammallen
Kaukoommalta kahtellessa.

Milloin makoo martahasti,
Torkkuneepi toin-perästä. 50
Muihen valveella varahin,
Muihen myöhään työskellessä,
Onnen morsia makoopi,
Lykyn nuorikko lepeepi;
Peä on ketkallaan kätessä,
Silmät ummessa sulossa;
Toinen polvi pystyllänsä,
Reisi toinen retkallansa;
Kuorsu kuuluupi kovasti,
Henki-hormu hornajaapi. 60

Suruksipa suun vetäävi,
Noama nauruullen päjättyy;

Rinnat pystyssä pitäävi,
Nännät kaikkein nähtäviksi.
Nisussa nipukka pieni,
Nipukassa suu sulonen,
Suussa pikkuinen pisara
Immin maitoa imeleä;
Sitä maistaisi monikin,
Moni mielellä hyvällä 70
Soisi onnen soahaksensa,
Lykkyä lypsyttääksensä.

Moni houkka huoleessansa,
Moni rikas riitoillansa,
Ylpiä olevanansa,
Palveloopi polvellansa,
Anelooipi altiissansa,
Jotta pisara putoisi,
Suuhun hänenkin valuisi.
Sitä moni nuorukkainen, 80
Moni vanha vaivaloinen
Toivottaapi toinperästä,
Haluapi hartahasti,
Himoapi himpiästi.

VIII. Sängen.

Underrättade af *Onnetar* om rätta vägen, anlända de slutligen till tredje porten, hvilken öppnas för dem till följd af ett samtal med *Tijotar* (Vishetens prestinna); hvarefter de befinna sig på stranden af glömskans sjö.

Onnen tyttö nuon sanoopi,
Lykyn lapsi lausuileepi:
"Tästäpä jo tie mänööpi,
Polku toinen poikennoopi,
Urat Runolan rupeevat,
Astut aimot autuahan.
Yksi suora, toinen veärä,
Lykyt toinen, toinen pitkä;
Lykyt soattaapi talohon,
Toiset korven kiertelöövät. 10

"Joka soattaapi talohon,
Ensin tuo vesillen viepi,
Kussa uuet uitetahan
Vierahat venytetähän;
Runolahan tultuahan
Saunoilahan soatetahan,
Jossa peätä pesetähän,
Vartta veillä valellahan,
Puhtaaksi puhistetahan,
Valkeeksi vanutetahan. 20

"Kuin tulet *armon* ahollen,
Pelvon peltojen perillen,
Jo tuloo tiehoara yksi,
Kaksi raittehen rakoa,
Vaeltaa vasemman viisas,
Hullu oikian osaapi.

"Kuin tulet *mielen* mäellen,
Tievon töyrien takana,
Jo tuloo tiehoara toinen,
Polkuu kolmet kohtajapi; 30

Keskimmäistä viisas käypi,
Hullut reunoillen remuuvat.

"Kuin tulet *sanan* salollen,
Soihen *soittojen* sivullen,
Jo tuloo tiehoara kolmaas,
Neljä tietä vieretysten:
Viisas oikeemman osaapi,
Hullu toisia tapoopi.

"Kuin kulet tätä uroa,
Poljet portaan polvet kaikki, 40
Portti eteisi tuloopi,
Uksi uusi kohtajaapi,
Jota järvet jeähyttääpi,
Lammin laineet laimentaapi."

Kulimmo tätä uroa,
Läksimmö tätäkin tietä.
Jälillen jätettävillen,
Retkillen remputtavillen.
Jopa portti toas oil eissä,
Tehty sulku sukkelainen; 50
Kysymys oil kynnyksellä,
Arvaus oil äijän peällä,
Vertaus keski-veräjän.
Jok' ei siitä selvän soanut,
Osannut oven avata
Pulmien purkajamalla,
Asian arvoamalla,
Sai se siinä selin seista,
Maltaa moatennik mahallaan.
Tässä monta moitettiin, 60
Moni konsti koiteltihin
Avata arvoamalla,
Pureta puheilemalla.
Vielä tällä veräjällä
Sanan-sepät seisottivat,
Keski tiellä taivahalla
Viivyttivät virsi-miehet.

Akka vanha leuka-koukku,
Koukku-leuka, homeh-korva,
Homeh-korva, harva-hammas 70
Hammas harva, pihka noukka
Pihka-nokka peä on paljas,
Sisäri sippura-silmä
Oli vartia veräjän,
Oven kaunis kahtojanna,
Sola sanan salpaajanna,
Sulkun suu supistajanna
Kurkistiin aijan raosta,
Kahtoi veräjän väliltä
Kuka tulla tuijotteli 80
Uskalsiinpa uksen luokse;
Kysäisööpi, kiljaisoopi:
"Milloin päivä peättyneepi,
Aika yön aloittaneepi?"
"Silloin päivä peättyöhön,
Koska yö aloittanohon."
"Mikä vanhin vanhemmista
Synnyttäri syntyneestä;
Mikä nuorin neitosista
Syntyy syntymättömistä?" 90
"Aika vanhin vanhemmista

Synnyttäri syntyneestä;
Tuokio tuleva nuorin
Syntyy syntymättömistä."
"Mitä moalla mateloopi,
Taivasta tavoitteloopi?"
"Mieli moassa mateloopi,
Taivasta tavoitteloopi."

"Mitäs moassa mainitahan,
Taivaassa tahoitetahan?" 100
"Laulut moassa mainitahan,
Taivaassa tahoitetahan."

"Mitäs läksit moasta tännek,
Takimmaiseen taivoisehen?"
"Läksin soiton soittelolla,
Loatu-lauluin laulannolla;
Se mun tiellä tänne soatto,
Osotti tähän ovehen,
Kanteleita kahtomahan,
Vanhoja valittemahan, 110
Suomea suloistamahan,
Kieltämme kehoittamahan."

Viimen viisauen emäntä,
Tijotar on vanha vaimo,
Ovensa avattuahan.
Veräjän vähentynehen,
Laski lauluin laitumillen,
Soiton salmillen somillen.

Siin oil lammi laitettunna,
Umpi-järvi uitettunna; 120
Vieno kulkoopi vesillen,
Hiiskui hiljan tuulen henki;
Selän selviä vesiä
Sormillansa sorkutteli,
Sirkutteli siivillensä,
Suloisesti anto suuta.

IX. Sången.

Väinämöinen bestiger *Muistutars* (Minnes-gudinnans) fartyg, för att afgå till Badholmen; kommer under resan i missförstånd med besättningen; råkar så i lifsfara, men räddar sig genom sin rådighet.

Sanoi *Tijotar* emäntä
Nuoremmallen siskollensa,
Vanhemmallen veijollensa
Muijallen *Muistuttarellen*:
"Työntävös venet vesillen,
Laita lauttais lainehillen
Kulkevillen kuulluvillen,
Miehillen mainittavillen;
Jolla luot luuvoillen nuoita,
Soatat soaren valkamoillen, 10
Karkoitat kivi-karillen,
Riutoillen riuskutteleitet!"

Muisti *Muistutar* sanansa,
Kerkiästi käskettyinä
Kantoi aivot kaukalohon,
Purjet pisti purtilohon;
Työnsi venoisen vesillen,
Sata-lajjan lainehillen;

Miehet meloillen panoopi,
Vaimot airoillen asetti. 20
Muistitar on vanha vaimo,
Ite pereä pitääpi,
Orsiaan ojenteloopi,
Parsiaan parskutteloopi,
Riukujaan riuskutteloopi,
Joilla voatteet vaivatakan,
Purjetta puserretahan,
Tuulehen kuroitetahan,
Ilman kynsiin istutahan.

Rupeisipa ruuhi käymään, 30
Liina-harja liikkumahan;
Keula käypi köyhkiästi,
Liukkahasti laijat liikku,
Perä pärskytti perästä,
Kunturoitti, kättyröitti,
Kulki kuin tammi-kurikka,
Nuotta-sampona samoisi.

Kokassapa kokko istuu,
Parras-puilla puisteleeksen;
Kuparist' on kourat tehty, 40
Kynnet vaskesta valettu;
Noukka tuulta tunnustaapi,
Silmät matkan arvoapi,
Läpi laineen kurkistaapi,
Jott' ei kiipeisi kivillen,
Sala-luuvoillen samoisi.

Perässäkin päivä tehty,
Päivä tehty, kuu kuvattu,
Rata linnun rakennettu,
Tähet Otavan otettu. 50

Sivullapa vein emäntä
Kohtuansa koitteloopi,
Nännöjään näyskentelööpi,
Hapsiaan hajotteloopi.
Keärmet keuloillen kehuupi,
Pitkin laijat lonkertaapi.

Purjet kullasta kuvattu,
Puna-lankoilla pujettu;
Heissä taivaat tappelivat,
Revon tulta viskaisivat. 60
Nuolen lennot leimahtivat;
Pohjoinen ani palaapi.

Väitti vanha Väinämöinen
Monin kerroin käynehesek
Paremmalla purjehella,
Uhoimmalla uurtehella,
Koarella kauhiammalla
Vieryviin vesien peällä,
Alloillen ajelevillen,
Tyrskyllen tutisevillen, 70
Vesi voarojen välillen.

Peätti vielä toisen kerran
Kulkeneesek kuulummalla
Hoahella hailuavalla,
Soti-laivalla somalla,
Pohjan pitkillen perillen,
Lapin lojallen lahellen.

Tuosta suuttui soaren sartit,
Niemen tyttäret vihastui;
Alkoivatpa aika lailla 80
Airoillaan ahistamahan,
Miekoillaan tavoittamahan
Peätä vanhan Väinämöisen,
Ohtahan uhon urohon.
Soaren miehet nuon sanoovat,
Uhkaavat salmen urohot:
"Pannahan pahoja tuonnek,
Sysätäänpä syytä myöten;
Alle laineen lasketahan,
Pohjahan pu'otetahan, 90
Kussa ahvenet asuuvat,
Meren konnat konttaisoovat,
Näkin kynnet kynteilöövät;
Silmät simpsukat pesöövät,
Kaukaloiset kauleloovat;
Raput velhon roateloovat,
Loihtian lopettanoovat."

Silloin vanha Väinämöinen
Vihelsi vihoissa mielin,
Puhaksipa puukon-peähän, 100
Sylki suuhun pohja-tuulen,
Sieramiin etelä-tuulen;
Nyrkkiään hykertelööpi,
Kämmeniään keäntelööpi;
Sanoopi sanoa kaksi,
Popotti puhetta kolmet:
"Tuulen myrskyt myrskymähän,
Iiman reunat riehkumahan,
Taivaan tursaat turpomahan,
Pohjan puuskat puhkimahan!" 110

Tuli tursas turvaksensa,
Vasta-rinta varjoksensa;
Keänsi keulan källellehen,
Koaret kaikki källellehen,
Sysäisi syvillen veillen,
Alloillen avauntuvillen,
Pohjahan puvottavillen,
Uroisten upottavillen,
Miestehen männettävillen.

Tuosta äijät ähkymähän, 120
Pojat parat parkumahan,
Vaimot voihkaroittamahan,
Polvilleen palvelemahan,
Runojaa rukoilemahan:
"Ällös vainen Väinämöinen,
Meitä riepu-mierukoita
Suuhun surman soattuoho,
Henken voaraan voatikoho!
Keinot kehnot miesten mejjän,
Konehet sinun kovemmat, 130
Laitokseisi loatuisimmat,
Neuojaisi nähtävämmät!"

Silloin vanha Väinämöinen
Rupeisi perän-pitohon.
Varsinnik varusteleksen,
Hampaitaan pureskeloopi,
Kopriaan kopristeloopi,
Sanojaan sopotteloopi...

Mik' oli tuulen ajossa
Heittiöksi hyljättynnä, 140
Roiskui roatona merellä.
Tuuleen turpansa torotti,
Keänsi kärsän ilmoo vasten;
Vesi parskui parroillensa,
Kosket kuohui korvillensa.
Laineet pieksi laitojansa,
Voan ei pieksänyt pereä.
Venet matkojaan tekööpi,
Laineen halki hakkoapi;
Laineen halki, toisen poikki, 150
Kolmaisen vähän vitaisi.

Peäsi selvillen selillen,
Avonallen aukiollen;
Karit kaukana näkyypi,
Luoto soattaapi lähellen
Sisässä suvannon suuren,
Loajan vuonon lautaisilla.
Sinnek laski laulajamme,
Veänsi veneen Väinämöinen,
Laiturillen laitettullen. 160
Valmihillen valkamoillen.

X. Sängen.

Närmare beskrifning på denna Ö-holme, så väl som på sjön, hvilken kringflyter densamma. *Saunatar* (Badets nymf) för Väinämöinen i bad. Samtal dem emellan.

Kari keskellä merellä,
Nurmi keskellä karia;
Neito nuori nurmen peällä,
Impi-ihminen ihana;
Papeloiksi paita pantu,
Helmat keärty kainaloihin,
Hihat kyynäspeän perillen,
Jott' ei haittaisi hamensa,
Paitansa pahoittelisi.
Kyykyllään kylvettelöopi, 10
Polvillaan polskutteloopi,
Sanottiin *Saunattareksi*,
Peätettiin *Pesyttäreksi*;
Kaislojaan kohenteloopi,
Lumpeitaan luksutteloopi.

Kalat karilla kutoopi,
Muikut luuvoillen muniipi;
Reäpykset rypehtelöövät;
Siinä kiiski kihloillahan,
Ahven armas annoillahan, 20
Matehet makuuksillahan,
Hauvit pojan-hauteillahan.
Syövät saunan soatujahan,
Kylvyn ruokja rumia,
Josta pysyypi puhassa,
Vesi aina kirkkahana.
Liasta lillit lihoovat,
Paisuu parvi kylpehistä.
Hauki muikun muiskaisoopi,
Siika lillin liipaisopi. 30

Lintu lammella asuva,

Veissä jousen vetkistäiksen,
Uitteloo kenossa kaulan
Purstonsa puhassa veissä.
Sorsana soroitteloopi,
Lumpeena luikerteloopi,
Pohjahan pujerteloopi,
Sieltä hauvin haukkaisoopi,
Tahi mateen maisteloopi,
Siijan pojan suikkaisoopi. 40
Laella meren lähellä
Lauleloopi lauhkealla
Eänellä ärisevällä,
Kieleellä helisevällä,
Kuin näköö joku tulevan,
Purtilolla puuhailevan;
Silloin jousen joughiansa
Suorittaapi sulkiansa,
Purstoansa puisteloopi,
Kynänsä kylvettelöopi 50
Ihmisten hien himosta,
Haisusta halun hyvästä.
Tässä halut hauvatahan,
Himot lihan liuhoitahan,
Pohjahan pu'otetahan,
Umpehen unoutetahan.

Saunattari soaren neiti,
Pesulan pieni emäntä
Ensin kasto kantelemme,
Valutti veen-varalla; 60
Siitten riisui rihmojamme,
Lankojamme lapsutteli;
Housut vanhan Väinämöisen
Huuhteli veen valulla,
Kalsot alloillen ajeli,
Viskais vyönsä lainehillen,
Paijan umpehen upotti.

Siitten peätä Väinämöisen
Rupeisi vesi-valuhun.
Tulva tukillen tulooopi, 70
Virta viiksillen valuupi;
Ammensi korvoa kolmet,
Soahvia satoa viisi,
Joilla huulet huuhteloopi,
Viiksiä virutteloopi,
Partoja pirsutteloopi,
Lykkejä lykerttelöopi,
Hieroa hivutteloopi:

"Pesen, pesen peippuseini,
Kirkastelen kiuruiseni 80
Mullan mustista mujeista,
Moan pahaisen mahleheista,
Himoista lihallisista,
Virheistä verellisistä;
Liat kaikk' likoamahan,
Pahat kaikk' pakenemahan,
Muistoneen murenemahan.
Vetehen siruamahan! —
Niitä siinä silmut syövät,
Nahkaiset nauskuttaavat; 90
Kiiski kasvaapi kinosta,
Kuhat kurasta lihoovat,
Joita lohi lohkaisoopi,

Hauvin poika haukkaisoopi;
Luiko kaikki lakaisoopi
Kojamotkin korjaisoopi."

Saunatar on soaren neiti,
Pesyttäri piika pieni
Kylpöä kyhättelöopi,
Pesyttää pusutteloopi; 100
Kohtoa koploitteloopi,
Vieriä virutteloopi,
Reunoja riuskutteloopi
Vastaisella varvuisella,
Vitalla virkistyvällä,
Tehty lemmen lehtisistä,
Onnen oksilta otettu;
Sillä löylyn löytyänsä
Hartioita hauteloopi,
Kylkiä kypsyttelöopi. 110

Leikki-suulla suihteloopi,
Pilkka-puhetta panoopi:
"Enpä uskoa osanna,
Jos oisi kuka sanonna,
Vielä vanhan Väinämöisen
Soatettavan saunoilleni,
Tämän sulhon Suomen-moasta,
Tämän Sankarin Savosta.
Moni tässä puhe käynyt,
Monta soatettu sanoa 120
Sinun töitäisi, tekoja,
Lauluistaisi loatimia.

"Moni piika pikkurainen,
Moni tyynnä tyttö-lapsi
Suru-suulla surkutteli,
Itku-silmin ilmoitteli
Soattaneis suruillen häntä,
Murhillen mujertevillen,
Huolillen huvittomillen,
Onnillen onnettomillen. 130

"Tijjämpähän tehneheisi
Leivoiset levättömiksi,
Peäskyiset pesättömiksi,
Tyttäret tyyvyttömiksi,
Vaimot kaikk' vajottaviksi."

Siitä vanha Väinämöinen
Mieli pahoillen paneeksin;
Sanan virkko, nuon nimesi:
"Vielä kehtaat kerskahtella,
Vanhoo miestä vaivutella, 140
Kiusata kisalla mielein!
Asioita entuisia,
Muistosta murenevia,
Mielestä mänettäviä.

"Anna sankariin sanoa,
Sola-uroin urmaistella:
Ounko milloinkaan minäpä
Heitä lauluillain hävennä,
Soitollain sovaistelunna,
Vikuuttanut virsillääni? 150

"Ei ouk noaroisten puheista
Naisten sanoista sanoa;

Mitä mielehen mänööpi,
Sylki suuhunsa veteäpi,
Sen hyö peättäävät toeksi,
Sanoovat soatettaneeksi."

XI. Sångnen.

Väinämöinen råkar i ny förlägenhet; räddar sig åter från en lifsfara, och öfverkommer lyckligen till andra stranden.

Saunatar on soaren neiti,
Pesulan pieni emäntä
Ammensi korvoa kolmet,
Soahvia satoa viisi;
Voahellaan valutteloopi,
Tyrskyllään tirsutteloopi,
Kynsin pienin kylvettääpi.
Hoikin sormin hierteleepi,
Lykkejä lykerttelööpi,
Hieroa hivutteloopi: 10
"Puhas, puhas pulmuiseni,
Valmis, valmis varpuiseni
Männä tuonnek tointuullen,
Onnelaisten noatikoillen,
Taivalaisten taipaleellen,
Pesän Runon penkerillen,
Laulu-linnan liepehillen,
Rannoillen ikuisan rauhan,
Kussa kuullut kuunteloovat,
Autuat asuskeloovat; 20
Kussa muistot muhkiammat,
Mainittavat, mahtavammat.
Isommat ikuistetahan,
Vaipumasta varjellahan."

Saunastahan soatuammo,
Pesulasta peästyämmö,
Saunahatar soaren neiti,
Pesyttäri pieni piika
Hullust huusi hujahutti,
Yli salmen sanan soatti: 30
"Venet tuokee Väinämöillen,
Laivan loatu-laulajallen,
Peästääkseenne peä-runojan
Nuoillen rannoillen runojen,
Lauluin taivaan laiturillen!"

Soaren miehet nuon sanoovat,
Uhkaavat salmen urohot:
"Mänköön hiisi hiihtämähän,
Lähköön lempo liesumahan
Tietä tällen tieturillen, 40
Jälet jalon jaksajallen,
Voiman tuulen voipahallen,
Myrskyjen musertajallen!
Oommo ennen nuoita nähnyt
Myrrys-miehiä hyviäik,
Velhoja verrattavia,
Lumojaan lukeilevia,
Noitujaan nostelevia;
Voan ei ouk mokoma miesi
Ennen näissä nähtyvissä 50
Kulkenut merellä mejän,

Soatettu selän ylitek,
Kuin tämä pukarin poika,
Tämä ohvatta olia.

"Väitikäs on Väinämöinen,
Suka suurin suvussamme.
Jopa mejät noitui nuohin
Alloihin avauntuvihin,
Pohjahan puvottavihin,
Uroisten upottavihin, 60
Miestehen männettävihin.
Jos hänet Runolaan soamme,
Lauluin linnaan lasketaamme,
Teköö linnasta lihoa,
Luuksi lauluin laitostamme,
Rustoiksi runoiliamme,
Sorkiksi soitteliamme."

Saunatar emäntä soaren,
Pesyttäri piika pieni
Päivitteli Väinämöistä: 70
"Minnek peäset Väinämöinen,
Kunnek ystävään yritet,
Lähet lankoini pakohon
Näistä karista kovista,
Luotoista lumottuneista,
Kivisiä kirrottuneista,
Poasista pakottuneista?"

"Mitäpä minun tulooi,
Ollaksein oletteelooi
Saunattaren salvoksissa, 80
Pesyttären peittehissä?
Eip' ouk ennenkään minua
Hyvät pijat hyljänynnä,
Vaimot väliin vaihtelunna,
Tyttäret typäräyntynnä."

"Pa'e tästä Väinämöinen
Näistä karista kovista,
Luotoista lumottuneista,
Kivistä kirrottuneista,
Poasista pakottuneista, 90
Riutoista riivattuneista!"

"Kipeeksi kivillen moata,
Paha poaen partahalla;
Voara suuri, voara pieni
Louhoin lomissa levätä,
Nurmella nukahtamahan.

"Ennenkuin ehto tulooi,
Oamu toinen alkaneepi,
Lepäät kuin lahoa puuta
Toukilla syvältä syöty; 100
Makoot kuin vesi-hakoa
Suon-muassa murtununna,
Turtununna, turvonunna,
Tuhansittain turmeltunna.

"Koska päivä peättyneepi,
Ilta-puol' lähestyneepi,
Kitku nousooi kivistä.
Häki hiekasta hikoupi,
Auveret alenteleksen,
Haikuavat haisut kaikki; 110

Sumut suuret, usmat pienet
Kohoovat joka kohasta;
Hämärässä höyryvässä
Hakkarovat hartahasti,
Katkuvat katkerammasti,
Ne ne tappaa taitavankin,
Tukahuttaa tukevankin."

Tuosta vanha Väinämöinen,
Alla-päin pahoilla mielin,
Aivoonsa ajatteloopi: 120
Millä tästä mäntänehen,
Pesulasta peästänehen
Tuonnek rannoillen runojen,
Lauluin taivaan laitumillen?

Vesti vuoresta venettä,
Kalliosta kalkutteli.
Emän ensinnik teköopi,
Vuoren rankasta rakensi,
Voaran vanhan vempelleestä,
Tunturesta turtuneesta, 130
Ahteesta alottaneesta.

Siitten koaret kahteloopi
Kiskoista meri-kivien,
Moan mukavan mukkuroista.

Pani pohjan ponttamalla
Paksummista poatereista,
Ohuimmista onkelmoista.

Littuhista laijat liitti,
Saumat savella sovitti,
Kiinitti tiili-kivellä, 140
Somerolla sai soreiksi.

Teki tapin tarpeheita
Kovasta ukon-kivestä,
Piin-murusta pikkuisesta.

Nauloita naputteloopi
Rantojen rapa-kivistä,
Muistaik pienistä mujuista.

Airoiksikin arveloopi
Liukkaammista liuskohista,
Hyrkäleisistä hyvistä. 150

Tahvosta tapaisi tuhtat,
Pyysi pyyryt pyykihistä,
Hakkais harkot hankohiksi.

Teki purjeet tierahista,
Kiven karvesta kahesta.
Kolmesta kovaisimesta.

Loipa köyet köyttämällä
Harstin harmaan harjuksista,
Viiksistä kiukun kivistä,
Poaen parroista pahoista. 160

Perähäksi peättelöopi
Pankon poasia paraita,
Aitan astuma-kiviä,
Myllyn aika myhkyröitä.

Laitto laivan loihtumalla,

Purjehen puhuamalla,
Sai veneensä valmihiksi,
Syrjinensä syntymähän;
Lykkäisi venon vesillen,
Sata-sauman lainehillen, 170
Jolla laski lammin poikki,
Lahen halki hailotteli
Niemen lehtoisan nenähän,
Petäjäisen soaren peähän;
Mäntiin tuonnek myötäisillä,
Tuuvitellen tuulen kanssa,
Tuonnek rantoihin runojen,
Lauluin taivaan laiturillen.

XII. Sången.

De resande beträda nu de lycksaliges land, hvilket beskrifves.

Lähettiinpä sitten tuosta
Kartanoa kahtomahan,
Onnen moata marssimahan,
Autuan aloittamahan.

Sanan-laskuhut suloisat
Oli pantu paulohiksi,
Kahen puolen portahiksi,
Viisahaitten viitoihiksi,
Tiellen soattaviks' sanoiksi.

Oja juoksi, vesi vieryi 10
Maitona hunajan moalta,
Puro pieni pujersihin;
Kuikertellen kukkihissa
Hohtais solkeena hopeena,
Helmehennä heinikossa.
Kourutteli koukuillansa
Viisauen vilja-maita,
Kostutteli tulvallansa
Runouksen ruoka-maita,
Kussa kaikki kukkiloipi, 20
Taivaan ohrat omenoipi,
Viisauen vihertelöopi,
Ymmärrys ylentelöopi,
Runomus runsasteloopi.

Kasteen pikkuisat pisarat
Kiiltivät kulta kivinnä
Housuhuissa horsmo-heinän.
Kaulalla kankas-kanervan.

Mehiläiset lentelivät,
Puna-siivet purjehtivat, 30
Kulkivat kukasta kukkaan
Tuomaan mettä mehtolasta,
Simoa tapiolasta,
Kussa käet kukkuisivat,
Hauki-rastaat raikkuisivat.
Onnen kukot, lykyn linnut
Kukkuillivat, kukersivat,
Lauloit taivahan laella,
Soivat puihen partahalla,
Maito-heinän hettehellä, 40
Voi-kukkien vuotehella.

Näissä leutoissa lekoissa
Keväät kestivät ijäksi;
Eikä loppu loppiaissa,
Kuussa kaimalon katonna.
Vuositainkin tuomet tuossa
Kukki kuuta viisi, kuusi,
Hajotti hyvän hajunsa
Koko korven kuuluvillen,
Yltä-ympäri yhäkin 50
Lemunsa levittelivät.
Siinä suojissa suloissa
Lykyn lapset leikihtivät,
Taivaan miekot mieliksivät,
Oleksivat onnen lapset.

Miekkoisetkin runo-miehet
Joit' ei linnaan laskettunna,
Päästetty perillen astik,
Tässä toistaan kohtaisivat,
Runoillansa huvittivat, 60
Pulmuitellen puheitansa,
Ajan vieton viettelivät.

XIII. Sången.

Här träffa de *Heinätär* (Blomstergudinnan), omgifven af sina blommor och sefirer, som emottager, och, under ett formligt triumftåg, vidare ledsagar de resande. Väinämöinen närä att förälska sig i henne.

Heinätär hevakka piika,
Ruohoin nuorikko nopia,
Käveli keolla tässä
Kuiskutellen kukkiansa,
Helkytellen heiniänsä.

Korvon kanto kainalossaan,
Korvossa kirjainen kippa,
Jolla kasto koaliansa,
Hetelmäitti heiniänsä,
Kypsytti kylvämiänsä 10
Kanteleillen kasvamahan,
Laulajoillen loistamahan.
Mieleheksi runo-miesten.

Siinä käyvä käpsytteliin
Varpaisillaan varvikossa,
Hiiskutellen heinikossa
Kulki kukkien emäntä,
Vaimo taivahan vaelsi.

Lennättäret lentelivät,
Tuulen alta tuumailivat 20
Tulla tännek tupsutella.
Lensivät kevään lemulla
Pienoisinna perhoisinna.
Pelmuisivat pensakoissa
Keviäinnä keijuisinna,
Kuiskuilivat kukkiloissa
Leinonna leikihtevännä.

Kämmenillään käpryttivät
Kähäriä käppyröihin,
Kourillahan koprittivat, 30
Näpistivät näppilöihin;

Mikä leukansa likisti,
Huiskais huulen ympärillä;
Mikä nännönsä näpisti,
Sopotteli suun sopeesta.

Niinpä kulki kuninkatar,
Heinätärpä hempiästi,
Hajallahan haiveniaan
Kuss' oil kukat kuvottunna,
Lehmän-kielet keärettynnä, 40
Haisivat varpaat harakan.
Kaunimmaisat ruusun-kannat
Pantu peitteeksi povehen
Puoleksi jo puhkeimassa,
Kuitennik kukoistamassa.
Peärmähissä peällisissä
Keväin touvot käytettyinä,
Peät orihin heitettynnä,
Heiskahtivat kirsi-heinät;
Kaunis-karvainen kanarva 50
Kahen puolen kaistohiksi,
Heinättären helmohissa
Lillukoita, lellukoita
Pujottu povesta polveen,
Viskattu vitinnä peällen.

Keksittyä Väinämöistä
Heitti heinät helmoistahan,
Varvut vanhat voatteistahan;
Mäni kohta noukkimahan,
Toisia tavoittamahan, 60
Herttaimma heinän-päitä,
Kalliimpia karvan-päitä,
Joita kylvi kynnykselleen,
Askelillemmö asetti.
Mataroilla moata peitti,
Apiloilla tien tasoitti.
Ite rupeisi runoillen
Sala-teihen soattajaksi,
Oikean osottajaksi.

Tämän kuullun kulkiissahan 70
Sata-latvat laulelivat,
Sian-kärsät siunailivat,
Mainihti matarat kaikki.
Vuorehella vuohen-kukat
Heilahutti helmojansa,
Huiskahutti huiviansa
Tämän neijon nähtyissä.

Mieleksikin vielä meillen,
Kunniaksi kulkiissammo,
Lakka nosti lakkiansa, 80
Poika muuraman kumarsiin;
Sara-heinät heittivätten
Mättähällen mekkojansa,
Nurmehellen nuttujansa
Astuissahan oman armon,
Heijän ehtiissään emoisen.

Ite ukkokin ihaili;
Neijon nuoren nähtiissähän
Aikiloipi ahkerasti:
Millä tuon mielyttelisin, 90
Neitoa lepyttelisin.
Heinättären jalan-heitot,

Ihmittären silmän-iskut
Viettelivät Väinämöistä,
Villittivät viisahankin.

Vähältä jo Väinämöinen
Näistä kultuen kujeista
Rupeis suutaan sukeltohon,
Poskeitansa posmentohon;
Mutta muisti murhettansa, 100
Huomahtipa huoleitansa;
Hillitti omat himonsa.
"Kussa tästä kuja kulkoo,
Poikkeekö polku linnan luokse?"

XIV. Sången.

De resande anlända ändteligen till sjelfva Slottet eller
Sångarepalatset. En närmare beskrifning derpå, och på de krönte
Skaldernas verkliga lycksalighet.

Lähettiinpä sitten tuonnek
Poikki noroin notkelmoita,
Pitkin viijoin vilmikköihin,
Leutoin lehtojen lävitek;
Jopa tuolla matkan peässä
Puistikosta paisteloopi
Kumpu keskellä keolla,
Kehä kummun kukkulalla.

Siinä rakennos rakettu,
Lauluin linna laitettunna, 10
Hohtais Runolan hovia;
Avara kuin aika auma
Seisoi siinä. Pitueltaan
Syltä seihtemän satoa,
Ko'oltaanki korkeampi
Sata kymmen kyynärätä;
Loajempi kuin lauta-kirkko,
Leveempi kuin lemmon leiri,
Salvettu runon sanoista,
Toinen toiseen juotettunna, 20
Sulattu moneella suulla,
Monen miehen mielehestä,
Monen vaivaisen varasta.

Tähämpä parahat pantu,
Pitkät virret hirsihiksi,
Lyhyet laulut lautohiksi.
Lattiat lasinna loisti,
Permannot peilinnä paisto,
Sillat silkillä siloltu
Kiilti kirkkaanna kivennä. 30

Iso joukko ikkunoita,
Tusinat monet tuhannet,
Josta valkeus valuupi
Näihin lauluin laitoksihin.
Seinät säteet säistelivät,
Loistelivat toinen toiseen,
Tännek tuonnekin tupahan,
Yli ovien oloja,
Alle penkkien pehuja.

Katostakin kahtelimmo 40

Miten ruunut ruskottivat,
Paikoillansa poahtelivat;
Oli heitäik hyvä joukko
Pantu tähän äijän paljon;
Lasihista laitettunna
Ympärin yheksän syltä,
Voaksoo kaheksan vaella
Rihmoistansa riippumahan,
Hihnohissa kiikkumahan;
Kustaik heistä kuumotteli 50
Viisikymment' kynttilätä
Palovatten yöt ja päivät

Oviaik oil monta kyllä
Joka hoarallen hakattu,
Kuhik ilmaan istutettu,
Ilman lautoin laittamatak,
Lukkojen lutisematak,
Avonnaiset ukset aina,
Kusta joukot kuljeksivat,
Taivaan vallat vaelsivat. 60
Vielä pitkin pieleksiä
Kahtelimme kahen puolen
Oviin että akkunoihin,
Kuin oil pantu ruusun-pannat
Kukka-köyet köytettyinä,
Sarjoillansa, sankoillansa
Solmittu varsin somasti.

Samassa salissa tässä
Oli pylvät pystyttyinä,
Pahtaats paksut pantuhunna, 70
Kussa huilut huilaisivat,
Lepyttimet lepäisivät.
Kallihita kanteleita,
Vanhoja valittuneita
Oli nauloillen nakattu;
Pantu paimen-sarvillenkin
Toveriksi tuohi-torvet,
Pillit suuret että pienet.

Perä-seinän seinuksella
Rahi kullasta kuvattu, 80
Hopeasta hohtavasta,
Kullasta kuumottavasta;
Kiiltäväsillä kivillä,
Helmillä hellittäville
Tehty korkeeksi, koreeksi,
Ihanaksi istuimeksi.
Joka jalka juotettunna
Kasarista kalliimmasta,
Joka naula laitettunna
Kuparista kuulluvasta, 90
Vaskesta valoavasta;
Tuohon tuolilla leveellä
Istui Runolan isäntä.
Ympärillä joka puolla
Sanan-sepät seisoilivat,
Rupeisivat runo-niekat;
Ilveksivät, iskelivät,
Sanan sanaan vaihtelivat,
Leikki-puheet punnittivat.

Näillen vielä piika pieni, 100
Näöltänsä neito nuori

Taitavasti tarjoitteli
Miehille mehua mielen,
Mahalata marja viinan,
Juomista Jumalan kulta.

Kesken heijät käyskenteli
Tarjoatar taitavasti
Lavialla lautaisella,
Kussa pullot punottivat,
Viina-kupit kuumottivat, 110
Höyryisivät hyvät herkut.
Yhtenänpä yllytteli:
"Puistelkaatte pullojanne,
Mainitelkaa maljojanne!
Mehun juokee mieleksenne,
Olut kaikki onneksenne!"

Niin nuo miehet miekkoisetkin
Jotka linnassa lihoovat,
Virkistyyvät viinan luonna,
Hyvä heilläik oil eleä 120
Mokomassa moisiossa;
Laulujansa laulattaissa
Nauraavatten naisien kanssa,
Juovatten Jumalan kanssa.

XV. Sängen.

Vid sitt inträde i palatset undfägnas de främmande af *Tarjoatar* (den Finska Hebe); hvarefter de framträda inför *Runamoinen* (den Finske Apollo). Väinämöinen samtalar med honom; hvarvid *Kieletär* (det Finska språkets genius) förtjuses.

Viimen, tuohon tultuammo,
Portahillen peästyämmö,
Moni tuttu turvaksemme,
Moni vieras veikoksemme
Tervehtiipi mejät tässä;
Iloittivat ite kuhik.
Nähtyänsä Väinämöisen
Syntyi salissa sohina,
Väen joukossa helinä.

Nuorin tyttö *Tarjohotar* 10
Kiiätteli kiiruisasti
Tuomaan terve-tuliaista
Tällen vento-vierahallen.
Toiset tietä väistelivät,
Rahvahassa raivailivat
Ukollen uutta uroa
Männä sillan liitoksellen.
Astua pöyän nenähän.

Ite Ruhtinas runojen,
Linnan kuuluisa kuninkas 20
Armojansa anteloopi,
Lahjojansa lateloopi
Niillen nuorillen runoillen,
Selvillen sanan-sepillen;
Millen mieltä mittelöopi,
Kullen kunnian tasoopi.

Tuollen vanha Väinämöinen
Kumarrutti kulmiansa,
Painahutti polviansa,

Tullessahan tuon tulillen. 30
Sanan sanoi, viisi virkkoi;
"Emme tännek tullukkahan
Tijjotonna, tajotonna,
Varsinkaan voatimatonna.

"Lapset Suomessa suruuvat.
Itkeevät puoli-ikäiset
Kieltänsä kehnoitettua,
Poljettuansa puhetta;
Turussa jo turmeltunna,
Hämeessä hätyytettyinä, 40
Uupuva uuella moalla,
Ranta-mailla raiskattunna.

"Sitä harmaat hoasteloovat,
Kesk-ikäiset kertoileevat:
Muistot muinosat mänöövät,
Vaikeneevat vanhuksemme;
Kielemme on kiellettyinä,
Sanat suuhun suljettunna.
Murehtivat vielä muuten
Runojaan jo ruostuneita, 50
Laulujaan lakastuneita.
Sitä miehet mieltelöövät,
Valittaavat vaimot kaikki:
Minnek kanteleet katoisi,
Hävisi hyvät hyreämät;
Joutunut on joukostamme
Ilon ilvekset ihanat,
Soarvat soittojen suloisat.

"Kolkko korvissa asuupi,
Kammoittaapi kartanoissa; 60
Koppelot koputtamatak,
Käköiset kukahtamatak.

"Tuotin tänne tullessaini
Sirkuinen sinun sikiön,
Väikkylän väestä mejjän,
Peukalon urollisuutta,
Voaksan täys vaimollisuutta,
Kanteleita kahtomahan,
Vanhoja valihtemahan,
Kieltämme kehoittamahan, 70
Kuuntelohon miten kuuluu."

Ite Runolan isäntä
Hyteli hyvillä mielin,
Iski silmänsä ilolla,
Suutaan sulilla sanoilla.
Anto kättä kämmenillään,
Kämmenillään kymmenillään;
Kieli huulistaan hunaili,
Sulaisi molemman suussa.
Suusta näijen Suomalaisten 80
Lainehti Lapin sanoja,
Kuohui kieltä Karjalaista
Vanhoo Vatjalan puhetta.

Kielihitär neito nuori,
Mesi-kiel', hunaja-huuli
Seisoi siihen soapuvillaan,
Kuunnellen ukon kupeella
Pakinoita parta suihin,
Näihen sankarein sanoja.

Sulku suussa, kirja käissä, 90
Lukottu, voan ei luettu;
Neijon toisessa näpissä
Kulta-kielet kuiskuilivat,
Hopiaiset helkkäisivät,
Joita sormillaan sovitti,
Runamoisen kantelellen.

Kuunnellen tätä suloista
Runo-kielen ruikutosta,
Vesi silmästä tipahti,
Pisaroitti kuhik kulma. 100
Silmät ilon ilmoittivat,
Suupa suloista surua.

Otti soiton Väinämöisen
Sitoi siihen jouhiansa;
Pani toiset sointumahan
Kauheat ilon kapehet.

Ukko vanha Väinämöinen
Oli itkussa itekkin;
Tykytti tyyni-syäntä,
Vellotteli Väinämöistä 110
Rupeisi povessa pohjat,
Lihat kaikki liikkumahan;
Veri vielä vierymähän,
Ukon suonissa sulaisi.
Minä paha poika riepu
Itkin tässä lapsen lailla,
Valitin vaimon tavalla;
Surkeaksi keäntyi suuni,
Muikeeksi minunnik mielein.

XVI. Sängen.

Den Finska Pindens Gracer, Muser, Skaldinnor och Sånggudinnor, omgifvande Väinämöinen i lätta dansar, rosenkröna honom och hans lyra med sina blomstergirlander; hvaremot han förevitas af *Kaunihitar*, (den finska Venus) för köld emot de sköna. Väinämöinen försvarar sig härvid grundligen, och undskyllande sig nu till följd af sin höga ålder, ger han i thy fall anvisning på sin reskamrat. Genast stod för denne, liksom framtrollad, en himmelens tärna, den skönaste Runola ägde; och Skalden, hänryckt af förtjusning, vill just sluta henne i sina armar, då han vaknar — träffad af en elektrisk stöt, hvarvid dröm och flicka försvann. Allt hvad han numera såg var endast Väinämöinens skarpa, hotande, och genomträngande blickar. Försent ångrar Skalden den obetänksamhet, hvarigenom han, för att vinna ett lägre mål, gick miste om ett högre; och med smärta bekänner sitt fel att hafva försummat tillfället att lägga sig till någon af dessa gamla Runolas harpor. Under dessa tankar inslumrar han åter, hvarefter han ännu en gång drömmer huru Väinämöinen tröstade honom öfver sin förlust, dermed att den verkliga lyckan och sällheten icke blef af ödet menniskan gifven, utan endast står att träffas bland Runolas Skalder.

Nytpä yhtyi ympärimme
Taivaan naiset nauro-suiset,
Vaimot Runolan valitut
Liittivät, likentelivät;
Kukiin anto kukkiensa,
Kukiin laski lahjojansa
Miesten ehoisten etehen.
Palkinnoksi ruusun-pannat,
Kunniaksi kukka-sankat
Kantelivat kantelillen, 10
Asettivat laulajoillen.

Niillä peätä Väinämöisen

Keärivätten kiehkuroiksi,
Ohemia oivan miehen
Seppelivät seihtemällä
Sirkut taivaan sitehellä;
Kaunistivat kanteleensa
Lumpeilla lumisevilla,
Lemmeillä leikihtevillä;
Siiviksensä sitoilivat 20
Leivoisen lentelemiä,
Kyyhkyisen kynäisemiä,
Ukko-jousen untumia,
Kotkan suuren sulkaisia,
Havukan hajottamia.

Laulattaret lauluillensa, *Soitottaret* soittinensa, Ilmahuttivat ilonsa. Toiset riemun tyttäreisä Hyry-päissään hyppäilivät, 30 Huli-mielin kuiskailivat, Keikkuivatten toisten kanssa, Tekivätten leikkiänsä. *Suosihitar*, *Hyväilitär*, *Huiskuttaret*, *Kuiskuttaret*, *Ilottaret*, *Naurattaret*, *Riemuttaret*, *Reuhottaret*, Ilmahuttivat ilonsa.

Yksipä paniin pahoilleen,
Ikävysty aikojahan, 40
Sep' oil miero *Mieluatar*,
Kaunihitar kaunis vaimo,
Armastutar aimo lintu
Jok' oil ihostaan ihana,
Kaikkiin kauniin karvoiltansa.
Vaimoin kaikkein vallihtia,
Miesten kaikkein mieluittaja
Tirskuupi tora-sanalla:
"Kosk' et piijoista pitännek,
Etkä arva armahaini, 50
Minun kanojain katellet; —
Ei ouk mulla antamista
Vaimon tapoin tarjoomista.

"Jos sa oisit nuorra miessä
Vielä vanha Väinämöinen,
Niin ma soattaisin sanoa:
Ota joukosta omena,
Mesi-marja mielestäisi,
Ota paras parvestaini!
Likistelek lillukkaini, 60
Maistattelek mansikkaini!

"Sanoisin niinkuin sanonkin:
Ota nuorin neitoseini,
Suuta suositellakseisi,
Kättä keikuttellakseisi,
Syäntä syleilläkseisi,
Rintojaan riuskeiltakseisi!
Kahet kultaiset kähköiset
Piilottaavat piika-puolet
Pojjillehen povissansa; 70
Kahet naurihin mukurat,
Pari muuraman mukaiset,
Kahen onnelan omenat
Kasvaa piijan kainalossa;
Puhkistuuvat niin kuin putket
Nuorten neitosten nisistä."

Vastais vanha Väinämöinen:
"Miessä nuorra ollessaini
Piijat minusta pitivät,
Suostuivatten neijot nuoret, 80
Suostui suuret että pienet,
Kaikki käsiin keikahtivat;

Kaihuttelin kanojaisi,
Kesytiin kähköisiäsi
Siipien silittämällä,
Sulkien sylkyttämällä;
Kaunukkaiset, kainukkaiset
Tututtelin, tupertelin.
Mik' oil neiti nähtyvissä
Sokaisinma soitollaini, 90
Mik' oil naista noapurissa
Lepytinmä lauluillaini.
Monen morsiaa mokomaa
Makuutin isän majassa;
Monen miehen mieli-tievon
Toisen souvatun sylissä.
Ei ollut sitä tytärtä,
Ei sitä emoisen lasta,
Jot' ei vierys vietellynnä,
Lauluini lauhtuttanunna, 100
Pettänyt pehmeet puheeni,
Sanant hyvät houkutellut.

"Jop' on nyt jalkani jäykkä,
Selkä-ranka rauaistunna,
Jeähmetty minun vereni;
Ei ouk vanhassa varoa,
Harmaa-peässä hoasteliaa,
Naisten pakinoi paniaa.

"Täss' on miesi mielestäisi,
Poika tahtoisi tapainen; 110
Tuovos tyynnin tyttäriäis,
Sinun sievin sirkkuisiais,
Jolla miestä mielyttelet,
Uuvistat tätä uroa!"

Sanottu tämän sanansa
Jopa neitoinen sujahti,
Puikahtiinpa nainen nuori
Jok' oil kaunis kahtomoiltaan,
Suloinen sukeltamoiltaan,
Lihavimmiltaan ihana. 120

Tuota teki mieleheni,
Polttipa minun poveeni
Sytytteli syäntäini,
Haluisin halatakseini,
Kuten kuiskutellakseini,
Miten mielytelläkseini.

Joma suutaini ojensin,
Levittelin leukojaini,
Käyttelin minun käteini
Neijon soahakseini sylihin, 130
Ponnistella polvilleini —
Silloin liikahti lihani,
Silloin vapisi vereni,
Järskäytti jäseniäni,
Luikahutti luontoani,
Mänettelin miehuueni;
Siihenpä se nyt hävisi,
Hajoisii hyvä uneni;
Enkä peässyt peähän astik,
Perillen ei puolenkana, 140
Kuin tämä kana katoisi,
Häy herttainen hävisi;
Liekköön taivaiseen tavonna,

Pilvihin pirahtanunna;
Vai lie männytkin merehen
Painunna paha vetehen.

Silloin vanha Väinämöinen
Iski silmänsä vihalla,
Kahtoi kauvan karsahasti
Peälleni minun poloisen; 150
Voi minä poloinen poika
Miten mieleni mänetin,
Pahoin käytin kunniani,
Häpeisin tyhmällä työllä,
Oman onneni kavotin,
Kuin en ruvenna runoihin,
Käynyt kauppaan kanteloihen,
Kielen vaihtoon voatinunna.

Sitä suruupi sukuni,
Päivittelen päivinäni, 160
Kuin en ottoa osanna
Runolaisten ruikkaamia,
Väinämöisen vempeliä,
Kielettären käyttämiä,
Lauluttaren loatimia.

Suruilin tätä asiaa,
Huolittelin kuinma nukuin,
Uuvuin hyvähän unehen
Tunnin paikoin tahi kahen.
Jo toas vanha Väinämöinen 170
Ilmoitellen ihtiänsä
Puheella voan ei puvulla,
Sanoopi sanalla vielä,
Vielä puolella puheella:
"Elä sure Suomalainen,
Paheksi parempalainen!
Ei ouk onni luillen luotu,
Lykky lihoillen verillen;
Onn' on luotu, lykky suotu,
Onnetar on onnen luonnut 180
Runolan vähillen väillen,
Kansallen kantelolaisten,
Joukollen Runo-jumalan,
Runomoisen rahvahallen,
Laulun lapsillen huviksi,
Miesten mieliksi runojen."

XVII. Sången.

Skalden slutar med en önskan till fosterlandet.

Unestain havattuani,
Makoomasta noustuani,
Peätin muillen muistihiksi,
Itellein ihanteheksi
Matkani mainitteleita,
Käytyäin kehoitteleita
Runoihin rupeamahan
Lauluillen laskentamahan,
Onnelaan osottamahan,
Runolasta ruikkaamahan. 10

Elä sure Suomi kulta

Valittele vanhojaisi,
Urojaisi uupuneita,
Manalahan männeheitä,
Voipaisi vähentyneitä,
Kansasta kavottuneita;
Ovat kaikki onnelassa,
Tallehella taivahassa,
Runsastuuvat Runolassa,
Laukoilevat Lauuilassa. 20

Elä sure Suomi rukka
Kiellettyä kieltähäisi,
Puhettaisi poljettua,
Sanojais solvattuneita;
Jos kieli kehnoitetahan,
Puheisi poljetetahan
Niinpä sanoi Väinämöinen:
Joski muuan muukalainen
Omistammekin olisi,
Joka sanat sorteloopi, 30
Veärin kieltä käyttööpi,
Tuhneloopi turvallansa,
Märehtiipi tätä meillen,
Vielä laulajat Lapissa,
Karjalassa kanteleita,
Savossa runon sanoja!

Niinpä peätti Väinämöinen,
Vanha Laulaja vakuutti:
"Vielä kytöopi kipuna
Miehen monen mielehessä, 40
Vielä liikkuupi lihani
Monen poikaisten povessa,
Vielä vieryypi vereni
Suomalaisten suonihissa,
Karjalaisten kalvohissa,
Pohjolaisten pohkehissa."

Mitäs siitten suret Suomi,
Valittelet vanhempaini,
Moa katala kaivatelet,
Syntymäni surkuttelet? 50
Viel' on mieltä miehilläämme,
Uhkeutta urhoillamme;
Vanhoilla varallisuutta
Nuoillen nuorillen hyväksi:
Nuorilla nöyrällisyyttä
Mieli vanhoillen varaksi.

Vielä siittenkin sanelen
Teillen nuorillen uroillen.
Suomen niemen sulhaisillen
Joill' on peässä miehen mieltä, 60
Luonto povessa urojen,
Rinnassa ripiäisyyttä,
Henkellistä hilpeyttä:
Sinkoilen sanankin teillen
Jotka varsin valmistaitten,
Aivootten, aiattelletten
Tänä kiesuksen kesänä,
Juhla vuonna julkisenna,
Tulla viisauen vihillen,
Peästetyiksi, päätetyiksi 70
Tietyriksi, taituriksi,
Ohvakoiksi oppioiksi,

Suomen moan suojellaksenne,
Tietomusten turvaksenne:
Sanon vielä viimeisellen
Kansallen jo kasvavallen,
Nuoristollen nousevallen,
Joukoksi jo joutuvallen:
Teistä toivotaan toella
Puheisemme puoltajojta, 80
Kielen kulta käyttäjiötä,
Hyljätyn hyväiliöitä,
Armottoman auttajojta.
Suokoon teillen suuri Luoja,
Toata vanhin taivahinen,
Yöllistä ymmärrystä,
Tajollista tarkoitusta;
Lainatkoon henkensä Herra,
Ikeä jatkakoon Jumala
Täksi työksi! Tarvitahan 90
Uutta mielen uskallusta,
Toista tointa, toivotusta,
Harjoitusta, hartausta,
Vakausta, valaistusta,
Soahakseen asiat aikaan,
Mänestymään mielestämme.

Työstä vielä teillen tuosta
Kostoksi on kohtavanna
Oma tunto turvaksenne,
Tyytyväisyys tykönänne, 100
Levollisuus lapsillenne,
Onnea omamme moamme,
Suomen kaiken suosioksi.

Siitten vielä teijät tuosta
Polvin päivin palvellahan,
Muistetaan, mainitetahan,
Kiitetään, kumarretahan.

Viimein majoihin manalan
Teijän lähtiissään lepoon
Taivalaiset taisteloovat, 110
Onnelaiset outteloovat
Soahaksensa teijät sinne
Sinne ikuisaan ilohon,
Kussa autuaat asuuvat,
Kuuluu kansan kuulluisimmat.

Vielä teillääkin tiloa,
Runolassakin sioa
Teijan tuonnek tullaksenne,
Onnelassa ollaksenne;
Kussa runot ruukatahan, 120
Laulut laillen laitetaan,
Soitollen sovitetaan,
Kielihin kehoitetahan.
Siellä sarvet soitteloovat,
Siellä huilut huikaisoovat,
Käypi kaikku kanteleista,
Pillillä piiskuitetahan,
Torvella tojetetahan — — —
— — — — —

Niin nuo miehet miekkoisetkin 130
Jotka linnassa lihoovat,
Virkistyyvät viinan luonna,
Hyvä heillääik on eleä

Mokomassa moisiossa,
Tässä taivaisten talossa;
Laulujansa laulattaissa
Nauraavatten naisten kanssa,
Juovahat Jumalan kanssa.

Anmälan

Med anledning af det hopp jag nu, mer än tillförene, tror mig äga att, genom tryck, blifva satt i tillfälle att utgifva ej blott det å den tryckta anmälan af 1825 ännu återstående arbetet om våra å Finskogarne i Sverige och Norrige bosatte stamförvanter, utan måhända äfven åtskillige andra af de utaf mig i företalet till 2:dra Delen af Otava omnämnde och till tryckning ämnade skrifter — vill jag här begagna detta tillfälle att såväl derom underrätta samtliga vänner och befordrare af den fosterländska litteraturen, äfvensom att jag på grund häraf, dels af egen böjelse dels uppmanad dertill af andra, ämnar fortsätta utgifvandet af Otava enligt samma plan och på samma vilkor som tillförene, blott med den skillnad att tredje delen, äfvensom de följande, till lättnad såväl för köpare som prenumeranter, utkommer i mindre Häften af 6 à 8 ark hvarje, af hvilka fem beräknas på hvarje Del. Af dessa Häften, som stundom åtföljas af plancher och musikbilagor, kommer det första, hvilket så fort sig göra låter lägges under pressen, att, utom poesier och mindre uppsatser af blandadt innehåll, innehålla historiska meddelanden och underrättelser om en mängd gamla i de framfarna finska krigen vidtberömda partigångare, hvilka såsom anförare och chefer för krigiska ströftåg och gerillor gjort sig genom sina krigiska bragder namnkunnige.

De förra prenumeranterne och Subskribenterne å Otava, hvilka utlöst sina exemplar, äga äfven med afseende å fortsättningen att beräkna sig sina förmåner till godo, de förre erhålla skriften för ett pris beräknadt till hälften mindre än hvad den i bokhandeln kommer att kosta; de sednare till ett modereradt derefter. Då den inhemska Litteraturen under de sednare åren, årligen, tillvunnit sig allt flere vänner, har jag icke trott mig böra utestänga vägen för desse att äfvenledes emot billigare villkor lägga sig till den finska bokpressens framtida alster, hvarföre dem härmedelst lämnas öppet tillfälle väl icke att prenumerera men dock att subskribera å den, i många afseenden såsom ett helt för sig, nu utkommande fortsättningen af Otava, utan förpliktelse att behöfva inlösa de redan förut utgifne tvenne första Delarne deraf.

* * * * *

Redan för femton år sedan sökte jag första gången fästa uppmärksamhet dervid, att en närmare kännedom om de på den Skandinaviska halfön redan från längre tider sedan etablerade Finska kolonier måste i historiskt hänseende äga ett stort och vettenskapligt intresse — äfven med afseende å våra egna urkunder; och anmälde, på grund deraf, till utgifvande — ett arbete, hvilket skulle innefatta tillförlitliga underrättelser i denna del. Härå antecknade sig äfven åtskillige dels såsom prenumeranter, dels såsom Subskribenter; men sedermera inträdade förändrade omständigheter hafva hitintills icke tillåtit mig fullgöra detta beslut. Nu deremot, och på det icke möjligen, genom min död, det väsendtligaste af hvad jag i detta fall samlat och inhämtat måttet gå förlorat, har jag varit betänkt på att utgifva detta arbete. Dock har jag trott det vara ändamålsenligt, att särskildt dessförinnan och i sammanhag dermed, ehuru under annan titel, till en början ufgifva en beskrifning af mina vandringar öfver dessa Finmarker. Detta arbete som utkommer i 2:ne Band, hvardera bestående af tvenne Delar utom plancher och kartor (af hvilka sednare, redan en om 25 tum i kvadrat blifvit stucken i koppar) anmäles härmedelst till Subskription. Tiden för dess utgifvande, äfvensom bokens arktal kan jag för det närvarande icke närmare bestämma, annorlunda än att skriften skall lemnas Herrar Subskribenter till ett betydligt nedsatt pris, än hvad den kommer att, efter vanligt Boklådspris kosta i bokhandeln. Såsom en slags, ehuru måhända ringa, ersättning för den långa tid reqvirenterne å de utlofvade "Tillförliga underrättelserne" & nödgats vänta, skola de äfven vid denna skrift hafva att beräkna sig samma förmåner tillgodo; de förra — till 100 procent billigare, än det blifvande boklådspriset.

Då inom Sverige och Norrige ännu i denna dag finnas mer än 120 särskilda församlingar, hvilka till större eller mindre del bebos af dessa finnar eller deras afkomlingar, till ett antal af omkring 40,000 personer, af hvilka mer än 15,000 ännu begagna det finska tungomålet; då deras vidsträckt och glest befolkade bygder, sammanräknade, upptaga en area af omtrent 450 kvadrat-mil, utan att tala om de landsträckor, som af dem eller deras förfäder först uppodlade, sedermera blifvit inkräktade af Svenskar, och till Svenska bygder förvandlade, så synes såsom sakens historiska vikt borde vara satt utom all fråga — så mycket mer som detta förhållande, hvilket äger rum nästan i sjelfva hjertat af de båda konungarikena, hittills icke annorlunda än högst ofullständigt och till en ganska ringa del varit känt blott af få; och äfven detta — endast ryktesvis genom opålitliga, misstydda eller missförstådda

berättelser.

* * * * *

Enär intet Språk bör vara oss Finnar kärare och närmare till hjertat än modersmålet, hoppas man att allt som kan tjena att utvidga vår kunskap om dess grammatikaliska byggnad, dess filosofiska konstruktion, dess poetiska och onomatopojetiska väsende och natur, dess släktskapsförhållanden och beröringspunkter, med andra närbeslägtade tungomål, med ett ord allt som kan tjena att uppfatta ej blott dess formläror och märkvärdigt egna utvecklade karakter, utan hela dess andeliga lif, såsom bärande en stämpel af folkets, bör vara välkommet ej blott för Språkforskaren och Vettenskapsmannen enskild, utan för oss finnar i gemen. Med anledning häraf, och i händelse företaget möter uppmuntran, ämnar undertecknad framställa de åsigtger härom, hvilka, till följd af ett under längre tider redan fortsatt studium häraf, hos honom gjort sig gällande. I sådan afsigt ämnade jag under titel "*Kielitär eller Forskningar i Finska språkets grammatikaliska grunder*" utgifva ett arbete, hvilket skulle utkomma i fria Häften, beräknade till 5, 6, à 7 ark hvarje, förutan tabeller; och hvilket arbete jag härmedelst, jemte de andre, får anmäla till Subskription på samma villkor som ofvanföre blifvit nämndt, att nemligen priset för Subskribenter skall betydligt modereras efter det möjligen blifvande Boklåspriset. Och ehuru Språkets karakter blifvit, genom de många i sednare tider utkomne Grammatikor och Språkläror på sät och vis, och till stor del känd, är det likväl ännu mycket, och just det intressantaste deraf, som återstår för oss att lära känna; helst Grammatikan aldrig ingår i filologiska och filosofiska undersökningar.

* * * * *

Då näst Finska språket, af de vettenskapliga sludierne inom vårt land, intet bör vara oss heligare än Finska Historien, vill jag likaledes begagna detta tillfälle, att, i händelse företaget möter framgång, till utgifning och Subskription anmäla den i företalet till 2:dra Delen af Otava under N:o 7 anmälde skriften *Walaistaja* eller *Handlingar till Uppllysning i Finlands äldre Historia*. Att, närmare än hvad der skett, detaljera planen dervid, tillåter icke utrymmet nu. Blått det bör jag kanske nämna, att Skriften, hvilken komme att utgivas i lösa Häften, blir ytterst vigtig för vår historia, såsom innehållande sjelfva dess källor och urkunder; samt, med hänsigt till vidd och omfång, ganska dyr — isynnerhet för köpare, hvars pris alltid kommer att beräknas något högre än Subskribenternes.

* * * * *

Slutligen och sist hemställer jag till den läsande och tänkande allmänhetens behjertande, huruvida icke med hänsigt till de framsteg den Finska Litteraturen redan gjori under de sednare åren, det vore nyttigt och nödvändigt att äfven den sanna och sunna kritiken ginge dermed i bredd, såsom en probersten, eller såsom en vigt på vågen, för att mäta värdet deraf, på det att allt det dugliga af hvad den Finska bokpressen frambringar, måtte blifva allmänt känt, framställt och åskådligt; det möjligen odugliga likaså.

Sjelf är jag visserligen oförmögen att i detta fall utöfva granskarens och domarens kall; men i samråd och i förening med andra af landets yngre litteratörer, tror jag dock att detta icke skulle blifva särdeles svårt, åtminstone i de flesta fall. Då de, om ej alltid under namn dock under pretext af Recensioner, i tidningarne stundom förekommande tillfälliga bedömanden af utkomne arbeten, ej blott med afseende å det lilla utrymme ett tidningsblad medgifver, måste vara knapphändiga och ofullständiga, utan och visat sig vara ytliga och mindre grundliga, ofta ensidigt uppfattade, och vanligen upplöst sig till ett stundom oförtjent beröm, stundom obehörigt tadel utan att hvarken i det ena eller andra fallet genom verkliga ådagalagde skäl styrka eller bevisa sina påståenden, så ämnar undertecknad, ifall företaget genom tillräcklig subskriptions teckning kan bära sig, i förening med andre, hvilka dela dessa tänkesätt, åtaga sig det för ingen del lönande, i många afseenden besvärliga, ansvarsfulla och vanligen otacksamma gransknings- kallet, i hvilket fall en Skrift i fria Häften skulle komma att, under Rubrik af *Seulajaiset* å Finska Språket utgivas, hvars uteslutande åliggande det vore att med sanning och oväld närmare och grundeligen granska icke blott alla de å finska språket hos oss utkommande skrifter, utan äfven alla de i Finland äfvensom annorstädes utkommande arbeten, hvilka på ett eller annat sätt röra vårt folk, vårt land eller vårt språk; samt i brist deraf äfven meddela andra litterära nyheter, hvilka för oss kunna vara af intresse.

Jag har trott mig böra begagna detta tillfälle att på en gång, och i ett sammanhang, anmäla alla dessa skrifter, hvarvid jag ännu en gång får återhemta, att jag icke i något fall kan utfästa mig till någon bestämd tid, såvida erfarenheten visat att ett sådant bestämmande sällan låter realisera sig, så länge man endast kan kommendera sin vilja, men icke förmågan, hvilken ofta är beroende af en hop yttre omständigheter och förhållanden; allt beror dock hufvudsakligast på den uppmärksamhet, den bildade klassen af Finlands allmänhet, täckes skänka dessa företag; hvarföre den eller de, som ni älska för framgången af den inhemska ännu allt för spädväxta finska Litteraturen, täcktes å bifogade Subskriptionslista (hvilken till sådant ändamål kan från boken bortklippas) anteckna sitt och deras

namn, hvilka genom subskription önska befordra ett eller flere af dessa företag, jemte antalet af de äskade exemplaren, och orten dit de böra försändas, hvilka listor de sedan ville vara gode och antingen sjelfve, eller genom ombud, insända direkte till mig, då vid requisition af 11 exemplar, enär de utlösas, det 12:te fås på köpet.

Som jag hört den plägseden någongång klandras, att i böcker aftrycka prenumeranternes eller subskribenternas namn, hvilket man endast velat anse som ett medel att erhålla dem, hvarigenom priset onödigtvis ökades men icke värdet af boken; så nödgas jag härvid yttra en motsatt åsigt: ty skulle jag för min del knappast tro att någon, af sådan anledning, lade sig till ett arbete, och äfven om så vore, vore denna fåfänga minst att tadlas; men deremot anser jag det i många afseenden, ej blott för det närvarande utan äfven i en framtid, vara för vettenskapen och historien intressant att lära sig närmare känna de män, som på sin tid nitälskat för litterära och patriotiska företag; ty dem som icke göra det finna vi nog ändå öfverallt, och dem vill förmodligen ingen heller känna. För författare och förläggare är det desutom icke blott smickrande och uppmuntrande att se sina arbeten blifva lästa, utan är det ofta ganska viktigt att derefter kunna bedöma och bestämma sina företag; liksom det å andra sidan, för publiken är ganska lätt att, af den aftryckta subskribent-förteckningen, spörja hos hvilka de hafva tillfälle att öfverkomma boken.

Af sådan orsak, och för att tillika, å ömse sidor, veta till hvilka exemplar skola afsändas, ämnar jag äfven i de särskilda nu annoncerta skrifterna (i händelse de utkomma) aftrycka resultatet af Subskribent-listorne; men skulle någon vara nog finkänslig, att icke vilja synas passera, för hvad han i detta fall är, skall, om så önskas, namnet uteslutas.

Helsingfors sjelfva Jubel-dagen den 15 Julii 1840.

C. A. Gottlund.

* * * * *

Å följande, af mig, på eget förlag utgifvne Skrifter, finnas hos mig ännu exemplar att tillgå till nedanstående priser:

Otava, eli Suomalaisia huvituksia. 1:sta Delen med antiqvitets plancher och musik-bilagor 8 R:dr.

D:o d:o 2:dra Delen med plancher 6 R:dr.

Wäinämöiset, yksi kokous meijän nykyisten Runojoin virren teoista. 1:sta Delen 1 R:dr.

Försök att förklara *Caj. Corn. Taciti* omdömen öfver Finnarne, jemte en Öfversigt af deras fordna vidskepelse. Ett bidrag till upplysning i Finnarnas historiska fornhäfder 2 R:dr.

Kustroff och *Woronitschff*, eller de båda Brottslingarne. En Rysk berättelse från förra århundradet. (Öfversättning från Finskan) 24 sk.

Dissertatio de Proverbiis Fennicis. 24 sk. allt B:co.

HELSINGFORS,

Tryckt, hos J. Simelii Enka, 1840.

Fotnoterna:

[1] Med afseende å häxeri och trollkonst hafva vi, i detta fall, en redan nog beryktad tillhålls- och tillflykts ort i *Pohjola*, *Pimentola*, *Lapin moahaan lankeaiseen*, m.m. likaså hafva *Kipumäki* och *Kipuvuoren kukkula* blifvit gjorde till plågans hem- och förvisnings-ort; men att i köld, i mörker och i en evig natt, äfven vilja förlägga sångens och skaldens hemland, går väl icke an; hvarföre vi äfven trott oss härtill böra söka ljusare trakter.

[2] Vi kunna på sådan grund icke gilla de vittra försök som någongång blifvit gjorde att från sagoverlden och den mytiska perioden nedflytta *Väinämöinen* inom historiens gebit (jempför t.ex. *Väinämöinen*, af *Brakel*) innan tiden för hans historiska existens blifvit närmare, åtminstone problematiskt, konstituerad. I anledning häraf — månne icke ett historiskt utredande häraf, förtjente mera uppmärksamhet och prisbelöning än öfversättningen af några mer eller mindre stympade Runofragmenter?

[3] Vi hafva redan en gång tillföre begagnat denna utväg i ingress-Runan till skriften *Väinämöiset*

(tryckt i Stockholm 1828) men, — den gången var det Väinämöinen sjelf som drömde.

[4] Den benämnes då ofta i detta fall *luvut*, så vida den blott läses; eller, med afseende ä innehållet, *synnyt, sanat, loihteet*, m.m.

[5] Bland dessa den deklamatoriska Runans förtjenster, är att den sällan och aldrig behöfver tillgripa dessa många prosodiska figurer och andra stundom mindre regelrätta uttryck för att i nödfall fylla versens meter, icke heller i sådan afsigt emot språkets lagar begagna mindre vanliga konstruktioner och talesätt.

[6] Detta kadanserande, skanderande och intonerande, eller rättare aksentuerande på oriktiga stafvelser, hvilket på ett eget, stundom icke obehagligt, sätt afbryter det lagformiga, och liksom upplöser språket i dess elementer, har af någre blifvit jemfördt med och äfven ansedt såsom cessurer midt i orden, och på grund deraf åberopadt såsom en af Runans största och första egenskaper och förtjenster. Vi anse det icke så; väl måste de långa orden i Finska språket sönderfalla inom tvenne takter, om de skola kunna användas, hvilket blir nödvändigt; deraf har detta stundom äfven kommit att gälla om de korta. Men detta synes oss ursprungligen mera vara en följd af nödvändighetens lag, än utgöra sjelfva grunden och hufvudvillkoret för Runans metriska bestånd.

[7] Jemför t.ex. p. 16 v. 35; p. 24 v. 76, 87, 88, 91, 92; p. 30 v. 129; p. 50 v. 103-105; p. 56 v. 15, 16, m.fl. st.

[8] Sällan torde Finlands Universitet och Vettenskaperna i vårt land egnas ett tillfälle att, på en gång, begå så många glada högtider och fröjdefester som i år; hvarföre vi äfven trott oss här böra något närmare nämna derom.

Onsdagen den 15:de Juli firade Universitetet sin här ofvannämnde inaugurationsfest, enligt ett förut härom tryckt ceremoniel; hvartill icke blott alla i staden befintliga stater och korpser blifvit, jemte stadens samtliga invånare, i vanlig väg, genom utfärdadt program inhjudne; utan hade dessutom alla landets högre digniteter och auktoriteter, genom särskilda skrivelser, blifvit härtill inviterade; äfven som cirkulär-bref, i samma afsigt, blifvit från båda Stiftens Domkapitel utfärdade till landets samtliga presterskap och skolstater. Likaså hade Universitetets Konsistorium enkom låtit utgå skrivelser härom, jemte inbjudningar, såväl till Kejsrerliga Vettenskaps-Akademien och Kejsrerliga Ryska Akademien, jemte lärare-personalen vid Kejsrerliga Universiteterna i S:t Petersburg, Moskva, Dorpat, Kasan, Kieff, Charkoff, som ock till Kongl. Vettenskaps-Akademien, Kongl. Vitterhets-, Historie- och Antiqvitetets-Akademien, samt Kongl. Svenska Akademien i Stockholm, äfvensom till Lärarepersonalen vid de Kongl. Universiteterna i Upsala, Lund, Köpenhamn och Christiania. Redan dessa förberedande åtgärder bevisa den vigt Universitetet äfven hos utländningen sökt fästa vid detta sitt jubileum; också har ingenting härvid blifvit försummadt som kunde tjena att öka dagens glans och högtidlighet. Staden, redan förut mycket frekventerad af Bad- och Brunns-gäster, hvilka så väl till sjöss som lands hitstormat från S:t Petersburg och Reval, såg sig i en hast nästan sagdt öfversvämmad ej blott af vänner och bekanta från landsorterna, utan äfven af en talrik skara utländningar, förnämligast vettenskapsmän och litteratörer. Professorer och Akademici från Dorpat, S:t Petersburg, Kieff, Stockholm och Upsala, dels såsom deputerade för dessa Akademier, dels i enskild tag, hade infunnit sig; äfven en hop studenter hade på Kejsrerlig befallning från de båda förstnämnda Universiteterna inställt sig här, och Koll. Rådet J. F. *Ziebert* äfvensom Doktor C. Fr. *Walther* i Reval har ej blott personligen anländt utan, i likhet med K. Universitetet i Dorpat och Wladimirska Universitetet i Kieff, genom tryckta och till Alexanders-Universitetet ställda afhandlingar och gratulations-skrifter, med fägnad betygat sitt deltagande i denna Universitetets glädjefest. Dock var Auras gamla Skald, Biskopen i Hernösands Stift, m.m. Doktor *Franzén*, måhända den kärkommaste och dyrbaraste af alla gäster. Anländ redan den 11 om aftonen, emottogs han med sång och glädjebetygelser, ett stycke utanför staden, af den studerande ungdomen.

Efter det samtliga Stater i full procession från Senats-Huset anländt till Kyrkan, öppnades dagens högtidligheter, (redan om morgonen tillkännagifne genom kanonskott), under vocal- och instrumental-musik, af Universitets Rektor, Professoren och Riddaren Dkt. *Ursin*, med ett latinskt tal, i den nya och vackra, ännu oinvigda Lutherska kyrkan; hvarefter Professoren och Ridd. Doct. *Linsén* orerade på Svenska, tolkande Universitetets ljuftva känslor, hopp och minnen vid hugkomsten af denna dag och dess betydelse för Finland; hvilket allt slutades med ett tal på Ryska språket af e.o. Professoren *Solovieff*. Härefter, och sedan medaljer öfver dagens högtid blifvit till flere af de närvarande utdelte, tågade processionen till den gamla Lutherska kyrkan, hvarefter församlingens Kyrkoherde Kontrakts-Prosten och Ord. Ledam. Filos. Dkt. *Crohns* höll en för tillfället lämpad predikan, efter hvars slut lofsången N:o 84 i gamla Sv. Psalmboken, under kanondunder, afsjöngs vid akkompanjemang af orgeln. Till kl. 4 e.m. samma dag hade Alexanders-Universitetet i Societets-Husets stora lokal till middag inbjudit medlemmar af samtliga stater, in och utrikes litteratörer, vettenskapsmän, m.fl., der ett bord var arrangeradt för mer än 300 personer; och hvarvid, under kanonskott, hurra, fanfarer och taffelmusik, lifliga skålar tömdes för hela det Kejsrerliga Huset.

Dagen derpå, den 16:de, var *Teologic Doktors-Promotion*, som under öfliga ceremonier för sig gick i det nya templet; och hvarvid Domprosten i Åbo Professoren och Ordens-Ledamoten Doktor Gadolin, såsom Promotor, efter utfärdadt program, och efter uppläst allernådigst tillstånd, och aflagd Doktors-ed, förklarade 19 medlemmar af det andliga ståndet till Teologie Doktorer, nemligen 7, med stöd af aflagda Specimina och i grund af författningarne, och 12 såsom heders-Doktorer, till följd af ett Kejserligt reskript. *De förre* voro: *Borg, Aar Gust.* Fil. Mag. Teol. Licent. och Docent i Teologin vid Alex. Univ.; — *Estlander, Carl Jos.* Fil. Dokt. Teol. Lic. Ord. Led. Kyrkoherde i Wörö; — *Frosterus, Benj.* Fil. Dokt. Teol. Lic. Professor, Prost och Kyrkoherde i Wasa; — *Frosterus, Rob. Walent.* Fil. Dokt. Teol. Lic., Prost och Kyrkoherde i Idensalmi; — *Gadolin, Jak. Alg.* Fil. Dokt. Teol. Lie. Adj. i Teologin vid Alex. Univ.; — *Lille, Bengt Ol.* Fil. Dokt. Teologie Lic. och Professor vid Alex. Univ.; — *Schauman, Fr. Ludv.* Fil. Mag. Teol. Lic. Adj. i Teol. och Pastor i Teologiska Seminarium vid Alex. Univ. *De sednare* voro: Referendarie-Sekreteraren i Eklesiastik-Expeditioncn vid Kejs. Sen. för Finl. Fil. Doct. och Ord. Led. *Carl Gabr. Westzynthius*; — Professoren i Teol. Moralen vid Alex. Univ. Fil. Dokt. *Joh. Matth. Sundvall*; — Professoren i Teol. Dogmatiken, Fil. Dokt. *Ax. Ad. Laurell*; — Eloquent. Lekt. vid Åbo Gymnasium, Ord. Ledam. Fil. Dokt. *Er. Elfgrén*; — Kyrkoherden i Kimito, Kontr. Prosten, Fil. Dokt. *Gabr. Hirn*; — Kyrkoh. i Hvittis, Kontr. Prosten, Ord. Led. Fil. Dokt. *Wilh. Åkerman*; — Kyrkoh. i Nagu, Fält-Prosten Fil. Dokt. *Mich. Avellan*; — Kyrkoh. i Lappfjerd, Prosten, Ord. Led. Fil. Dokt. *Jak. Jon Estlander*; — Kyrkoh. i Jockas, Kontr. Prosten, Ord. Led. Fil. Dokt. *Carl Gust. Nykopp*; — Kyrkoh. i Hauho, Prosten, Ord. Led. Fil. Dokt. *Carl El. Alopæus*; — Kyrkoh. i Savitaipale, Prosten, Ord. Led. *Joh. Stråhlman*; — Kyrkoh. i Helsingfors, Kontr. Prosten, Ord. Led. Professoren, Fil. Dokt. *Er. And. Crohns.* Doktorsfrågan framställdes af Adj. i Teor. och Prakt. Filosofin, Professoren *Germ. Fr. Aminoff*, och besvarades af Primus, Kyrkoherden i Wasa *Benj. Frosterus*; hvarefter hölls tacksägelse och förbön af *Ultimus* Kyrkoherden i Idensalmi *Rob. Wal. Frosterus.* Predikan hölls af t.f. Öfverläraren i Romerska Språket och Litter. vid Wiborgs Gymnasium, Fil. Dokt. *Fr. Joak. Ekman.*

Samma dag kl. 8 om aftonen gaf Helsingfors stads Handels-Societet, till firande af denna Alexanders Universitetets sekularfest, en stor och lysande bal i Societets-Husets stora lokal, hvartill omkring 1,400 biljetter voro utdelte.

Dagen derpå den 17:de Juli anställdes, efter ett förut derom af Promotor Professoren och Riddaren *Wilh. Gabr. Lagus* å Svenska språket utfärdadt Program, *Juris utriusque Doktors-Promotion*, i den nya Lutherska kyrkan; hvarvid 11 personer undfingo Doktors-hatten; af hvilka 3 voro dertill i laglig ordning legitimerade; 3 hvilka väl icke fullgjort alla prestanda, och 8 härvid till heders-Doktorer utnämnde. *De förre* voro: *Juris utriusque* Licentiaterna *Ekelund, Carl Evert* Fil. Dokt. Professor i Romerska och Ryska Lagfarenheten, Ridd. — *Nordström, Joh. Jah.* Fil. Doct. Professor i Folk- och Stats-Rätten. samt National-Ekonomin; — *Palmén, Joh. Phil.* Fil. Mag. Adj. i Finl. Allm. samt Rom. och Ryska Lagfar. *De sednare* voro: *Bergbom, Joh. Erik*, Jur. utr. Kand, Fil. Dokt. och Assessor i Kejs. Wiborgs Hof-Rätt; — *Edelheim, Paul*, Jur. utr. Kand. Fil. Dokt. Protok. Sekr. i Just. Dep. af Kejs. Sen. för Finl.; — *Hjertman, Chr. Ludv.* Jur. utr. Lic. Fil. Dokt. Assessor i Kejs. Wasa Hof-Rätt. *De sistnämnde* voro: Geh. Rådet, v. Ordf. i Just. Dep. af Kejs. Senaten för Finland, Riddaren, Friherre *Ax. Gust. Mellin*; — Geh. Rådet, Prokuratorn i Kejs. Senaten för Finland, Riddaren *Carl Joh. Walléen*; — Presidenten i Kejs. Wasa Hof-Rätt, Riddaren *Carl Ad. Adlerstjerna*; — Presidenten i Kejs. Wiborgs Hof-Rätt, Fil. Dokt. och Ridd. Grefve *Carl Gust. Mannerheim*; — Presidenten i Kejs. Åho Hof-Rätt, Ledam. i Ekon. Depart. af Kejs. Sen. för Finland, Riddaren *Carl Fr. Richter*; — Verkel. Stats-Rådet, Ledam. i Just. Depart. af Kejs. Sen. för Finl., Lagm. i Wiborgs Lagsaga, Ridd. Friherre *Gust. v. Kothen*; — Verkel. Stats-Rådet, Ledam. i Just. Dep. af Kejs. Sen. för Finland, Lagm. i Karelska Lagsagan, Ridd. *Carl Gerh. Hising*; — Verkel. Stats Rådet, Ledam. i Just. Dep. af Kejs. Sen. för Finland, Lagm. i Wasa Lagsaga, Ridd. *Alb. Fr. Rich. de la Chapelle.* Promotor framställde Doktorsfrågan, som besvarades af *Primus* Professoren *Ekelund*, hvarefter Professoren *Nordström* såsom innehafvande det andra rummet, slutade Promotionsakten med tacksägelse och förböner. Predikan hölls af Seminarii Pastorn, Theol. Doktor *Schauman*, såsom vanligt, i gamla Lutherska kyrkan, dit processjonen tågade från den nya.

Dagen derpå den 18:de Juli hölls i vanlig Ordning *Medicine och Kirurgie Doktors-Promotion*, hvartill Promotor, Universitetets Rektor, Professoren och Riddaren Dokt. *Nils Abr. Ursin*, utfärdadt Program; och hvarvid 28 Medicine Licentiat erhöllo Doktors-insignerna, förutan en Heders- och en Jubel-Doktor. *De förre* voro: *Ahlqvist, Gust. Joh.*, — *Ahlstube, Lars Is.* Fil. Mag. Stads-Fysik. i Fredrikshamn; — *Arnell, Henr. Edv.* Fil. Mag. Öfver-Läkare vid Första Finska Sjö-Equipaget; — *Asp, Gust.* Fil. Mag. Provincial-Läkare i Uleåborg; — *Avellan, Frans Wilh.* Fil. Mag.; — *de Besche, Georg*, Fil. Dokt. Provincial-Läkare i Wib. Distr.; — *Bonsdorff, Evert Julius*, Fil. Mag. Anat. och Fysiol. Adj. Anatom. Prosektor; — *Cajander, And.* Fil. Mag.; — *Churberg, Matt. Chr.* Fil. Mag.; — *Crusell, Gust. Sam.* Fil. Mag.; — *Dahl, Osc. Emil*, Fil. Mag. ex. ord. Kanslist vid Kolleg. Med.; — *Elfving, Joh. Fredr.* Fil. Dokt. Stads-Fys. i Björneborg; — *Ehrström, Carl Rol.* Prov. Läkare i Torneå; — *Ervast, Peter* Fil. Mag. Stads-Läkare i Brahestad; — *Ervast, Peter And.* Fil. Mag. ex. ord. Läkare vid Medicinal-Öfverstyrelsen; — *Florin, P. Ulr.* Fil. Mag. Prov. Läkare i Kexholm; — *Frosterus, Abr.* Fil. Mag. Stads-Fys. i Nykarleby; —

Höglund, And. Magn. Fil. Mag. Prov. Läkare i Heinola; — *Ingman, Er. Alex.* Fil. Mag. Stads-Läkare i Kristinestad; — *Lilius, Aug. Magn.* Fil. Mag.; — *Lindeqvist, Carl Henr.* Fil. Doct. Prov. Läkare i Lovisa; — *Palin, Carl Henr.* Fil. Mag. ext. ord. Läk. vid Medic. Öfver-Styrelsen; — *Sahlberg, Reinh. Ferd.* Fil. Amanuens vid Univ. Museum; — *Schildt, Wolm. Styrb.* Fil. Mag. Prov. Läk. i Saarijärvi distr.; — *Sourander, Joh. Ern.* Fil. Mag.; — *Tapenius, C. Nils And.* Fil. Mag. Läk. vid Lif-Gardets Finska Skarpskytte-Bataillon; — *v. Willebrand, Knut Felix,* Fil. Mag.; — *Wirzén, Joh. Ern. Adhemar,* Fil. Mag. Med. Adj. och Bot. Demonstr. t.f. Stabs-Läkare vid Första Finska Sjö-Equip. Heders-Doktor vardt Professor Emerit. och Ridd. *Joh. Gadolin;* och Jubel-Doktor Medicine Doktorn och f.d. Regements-Läkaren *Chr. Aeimelé.* Doktorsfrågan framställdes af Medicinska Fakultetens Adjunkt, Doktor *Sten Edv. Sjöman,* och besvarades af *primus,* Adjunkten och Prosektorn *Ev. Jul. Bonsdorff.* Predikan hölls af Kyrkoherden i Wiktis, Prosten och Ord. Led. *Hipping.* Samma dag gåfvo de nyss promoverade Medic. Doktorerna i Societetshusets stora lokal en middag, hvartill 280 personer voro inviterade.

Den 19:de Juli var Sön- och Böndag, hvarföre alla dessa slags offentliga högtidligheter och fröjdebetygelser måste för en stund afbrytas; dock yttrade sig glädjen i många enskilda kretsar; så t.ex. hade en hop af Rysslands yngre Poeter och Roman-författare, denna dag, tillställt en middag för de yngre af Finlands Skalder och litteratörer, minnesvärd genom Franzéns närvaro, för att gemensamt liksom knyta en närmare inbördes vänskap oeh bekantskap. En annan middag gafs samma dag af 1819 års Promoverade Magistrar, att förtiga flere andra sådana.

Måndagen den 21 Juli försiggingo *Filosofie Doktors och Filosofie Magisters Promotionerna,* enligt derom förut af Promntor Professoren och Ridd. Dokt. *Carl Reinh. Sahlberg* utfärdadt program. Till Doktorer utnämndes ej blott Filos. Licentiaterna *Hertzberg, Fredr.* Fil. Mag. Docent i Grek. Litter. vid K. Alex. Univ. — *Lundahl, Gust.* Fil. Mag. och — *Moberg, Ad.* Fil. Mag. Kemie Docent vid samma Univ., utan hade Fakulteten den lyckan att vid denna sin andra sekularfest tilldela sin högsta värdighet åt flere om vettenskapernas och upplysningens befrämjande på mångfaldigt vis förtjente inhemske och utländske män, bland hvilka i första rummet må nämnas dess om Universitets väl i så många afseenden vakande tjenstförrättande Kansler, Minister-Stats-Sekreteraren, Verkliga Geheime-Rådet, m.m. Grefve *Rob. H. Reh binder;* — Ledamoten i Kejs. Sen. Ekon. Dep. Geheime-Rådet och Ridd. Guvern. *Lars Gabr. v. Haartman;* — Ledam. i samma Dep. Landsh. och Riddaren *Aug. Ramsay;* — Kejs. Vett. Akademins i S:t Petersburg Ordin. Ledam. och Ständige Sekreterare, Verkel. Stats-Rådet och Ridd. *Paul Henr. Fuss;* — Med. Prof. vid Kongl. Univ. i Upsala, Ridd. *Isr. Hvasser;* — f.d. Magistrats-Sekreteraren i Wiborg *Jak. Judén;* — Ledarn, af Kejs. Vettensk. Akad. i S:t Petersb. Stats-Rådet och Ridd. *Peter v. Köppen;* — Ordin. Led. af samma Akad. Kolleg. Råd. och Ridd. *Emil Lenz;* — Öfver-Intend. vid Bergsst. i Finl. Ridd. *Nils Gust. Nordenskiöld;* — Ordin. Ledam. af K. Vett. Akad. i S:t Petersburg, Stats-Råd, och Ridd. *Mich. Ostrogradskij;* — Professoren och n.v. Rektorn vid Kejslerl. Universitetet i S:t Petersb. Verkel. Stats-Rådet och Ridd. *Peter Pletneff;* — Verkel. Stats-Rådet och Ridd. *Wasilij Shukowskij,* anställd hos H. K. H. Cesarewitsch och Stor-Fursten Thronföljaren; — Direktorn för Silkes-odlingen i Södra Ryssland, Stats-Rådet och Ridd. *Christ. Steven;* samt — Arkiatern f.d. Med. Prof. o. Ridd. *Joh. Agap. Törngren.* (Sålendes Tillsammans 17 Doktorer). Doktorsfrågan framställdes af Professoren *Nervander* och besvarades af *Primus,* Kemie-Docenten *Moberg.*

Härefter blefvo till Filosofie-Magistrar följande 96 Filosofie Kandidater promoverade: *Ahlberg, Magn. Abr.* Aboens; — *Ahlroth, Wilh.* Boreal; — *Arppe, Ad. Edv.* Savolax-Karelare; — *Blank, Jak. Fredr.* Syd-Österb. e.o. Kanslist vid K. Kolleg. Med.; — *Blom, Er. Joh.* Sav. Karel. t.f. Kollega vid Triv. Skolan i Lovisa; — *Blåfeld, Knut G. R.* Tavast.; — *Bodén, Alex. Ern.* Ab.; — *Bremer, Walfr. Leop.* Ab.; — *Brunou, Carl Paul Collin,* Sav. Karel.; — *Cannelin, Gust.* Nord-Öst.; — *Collan Clas,* Sav. Karel.; — *Collan, Fabian,* Sav. Karel.; — *Collan, Alex.* Sav. Karel.; — *Crusell, Knut Wiht.* Bor. Kollega Super, vid Triv. Skolan i Tavastehus; — *Edgren, Clas Joh.* Syd-Öst.; — *Ehrström, And. Joh. Er.* Syd-Öst.; — *Elmgren, Sven Gabr.* Ab.; — *af Enehjelm, Georg Edv.* Satak.; — *Engel, Joh. Wilh.* Nyl.; — *Engelberg, Aug.* Bor.; — *v. Essen, Carl Gust.* Syd-Öst.; — *Finelius, Carl Aug.* Syd-Öst.; Komminister; — *Florin, Frans Edv.* Tavast.; — *Forsius, Carl Henr.* Sav. Karel. — *Forsman, Osk. Wilh.* Syd-Öst. Kommin.; — *Forstén, Gust. Fr.;* Sav. Kar. — *Friberg, Joh. Gabr.* Satak.; — *Gallenius, Zak. Ulr.* Syd-Öst.; — *Gonander, Georg Gust.* Boreal; — *Granfelt, Ax. Fredr.* Satak.; — *v. Haartman, Carl Fr. Gabr.* Ab.; — *Hackzell, Joh. Matth.* Tavast.; — *Hallsten, Alex. Gust. Jul.* Syd-Öst.; — *Helander, Carl Sak.* Nord-Öst.; — *Helsingius, Gust. Fredr.* Tavast. e.o. Aman. vid Universitetets Bibl.; — *Helsingius, Henr. Emil,* Tavast.; — *Helsingius, Joh. Chr.* Tavast.; — *Hjelt, Fr. Wilh. Gust.* Ab.; — *Hildeen, Han. Ezech.* Bor.; — *Hildeen, Gabr. Bened.* Bor.; — *Hirn, Gabr. Wilh.* Tav. e.o. Kanslist vid K. Kolleg. Med. — *Holmström, Bernh. Gust.* Ab.; — *Holmström, Peter Joh.* Syd-Öst.; — *Holsti, Rud. Isr.* Syd-Öst.; — *Hongelin, Magn.* Nyl.; — *Hornborg, Maur. Wib.* Rysk Språklärare vid Trivialskolan i Lovisa; — *Hydén, Matth. Joh.* Ab.; — *Hyrén, Fredr. Wib.;* — *Häggroth, Joh. Leonh.* Ab.; — *Hällström, Henr.* Sav. Karel.; — *Höckert, Aug. Benj.* Syd-Öst.; — *Idman, Carl Gust.* Satak.; — *Idman, Fredr. Ferdinand,* Satakundens; — *Indrenius, Immanuel,* Wib.; — *Ingman, Alb.* Sav. Karel.; — *Ingman, Herm.* Syd-Öst.; — *Jungberg, Jos. Isaak,* Satak.; — *Keckman, Carl Sak.* Nord-Öst. — *Krogius, Georg,* Sav. Kar.; — *Kruskopf, Fredr. Const.* Wib.; — *Lagus, Joh. Gabr.* Nord-Öst.; — *Lindeqvist, Gabr. Wib.;* — *Lindström, Knut Leg.* Ab.; — *Lundahl, Carl* Satak. — *Mansner, Raph. Fredr.*

Wib.; — *Modeen, Alex. Edv. Wib.*; — *Molander, Cl. Herm. Sav. Karel.*; — *Nylander, Fredr. Nord. Öst.*; — *Palmros, Carl Henr. Ab. Med. Kandidat.*; — *Paqualin, Joh. Chr. Bor.*; — *Perander, Henr. Gottl. Sav. Karel.*; — *Pipping, Joak. Wilh. Bor.*; — *Rahm, Joh. Jak. Syd-Öst.*; — *Renvall, Torst. Thure, Boreal.*; — *Ruuth, Alex. Bor.*; — *Savander, Carl Gabr. Sav. Karel.*; — *Saxén, Carl Joh. Aug. Ab. Lärare vid Helsingfors Vexel-Undervisnings-skola.*; — *Schildt, Bror Ernst Hannibal, Sav. Karel.* — *Smalén, Sam. Joh. Gust. Nyl.*; — *Sohlberg, Herm. Fredr. Syd-Öst.*; — *Staudinger, Joh. Just. Syd-Österb.*; — *Stenberg, Chr. Wib.*; — *Stenbäck, Lars, Syd-Öst. e.o. Amanuens vid Univ. Bibl.*; — *Stenius, Carl Chr. Sav. Karel. Lärare vid Kretsskolan i Nyslott.*; — *Strömberg, Joh. Otto, Ab.*; — *Strömsten, Otto Chr. Syd-Öst.*; — *Svanström, Just. Theod. Bor.*; — *Topelius, Zak. Nord-Öst.*; — *Törnudd, And. Nord-Öst.*; — *Ursin, Julius, Sav. Karel.*; — *Wacklin, Alfr. Nord-Öst.*; — *Waenerberg, Gabr. Maur. Nyl. e.o. Aman. vid Univ. Bibl.*; — *Walleen, Carl Edv. Sav. Karel.*; — *Wegelius, Jak. Es. Syd-Österb.*; Komminister; — *Zitting, Joak. Sav. Karel.*; — *Åkesson, Ax. Erik, Nyl.* Dessutom blefvo såsom Jubel-Magistrar promoverade Biskopen i Hernösands Stift m.m. Doktor *Frans Mich. Franzén*; — Domprosten i Åbo, m.m. Doktor *Gust. Gadolin*; — Prosten och Kyrkoherden i Töfsala *Erl. Rosenback*; — Kyrkoherden i Messuby *Abr. Lilius*. Magisterfrågan framställdes af Professoren *Joh. Magn. af Tengström*, och besvarades af *Primus Ad. Edv. Arppe*; hvarefter *Ultimus Gust. Sam. Smalén* och *Ultimus* af Doktorerne, Docenten *Hertzberg* gemensamt slutade akten med tacksägelse. Predikan hölls af Kyrkoherden i Wiborg, Filos. Dokt. *Joh. Gabriel Norring*. Samma dag gåfvo Magistrarne en s.k. Promotionsbal, i Societets-Huset, för 1200 personer. Att förtiga Spektakler, Konserter och Brunsbaler, som dagligen vexlat om med hvarandra, må nämnas att äfven litteraturen firat årets Jubel-fest, genom en mängd arbeten som under dessa dagar åtkommit, och än flere hafra icke kunnat lemna pressen, i anseende till stadens få Boktryckerier, och brist på dagliga arbetare.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK RUNOLA ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a

compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail)

within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.

- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to

reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.